

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valmisteverotuslain, arvonlisäverolain sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että valmisteverotuslakiin, arvonlisäverolakiin ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettuun lakiin tehtäisiin Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämät muutokset jäsenvaltioiden väliseen matkustajaliikenteeseen liittyvän verovapaan myynnin päättymisen vuoksi. Verovapaa myynti päättyy 30 päivänä kesäkuuta 1999.

Esityksen mukaan yhteisön sisäisellä lennolla tai merimatalla taikka lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä toiseen jäsenvaltioon matkustavalle matkatavaroissa mukaan otettaviksi myytävät tavarat tulisivat valmiste- ja arvonlisäverolliseksi 1 päivästä heinäkuuta 1999 alkaen.

Valmisteverotuksessa yhteisön sisäisellä matkalla liikennöivään lentokoneeseen tai laivaan ei verovapaan myynnin päättymisen vuoksi voitaisi muonituksen yhteydessä enää lastata verottomasti tuotteita aluksella matkustajille tapahtuvaa myyntiä varten, vaan tuotteista olisi suoritettava vero valmisteve-

rotusta koskevien säännösten mukaisesti. Lentokoneessa tai laivassa matkan aikana kulutettavien tuotteiden ja sitä varten tapahtuvan muonituksen valmisteverottomuus jatkuisi nykyiseen tapaan.

Arvonlisäverotuksessa jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä olevien lentokoneiden ja laivojen muonitus säilyisi nykyiseen tapaan verottomana. Myös tällaisella aluksella matkan aikana kulutettavaksi tarkoitettujen tavaroiden ja aluksella suoritettujen palvelujen myynti säilyisi arvonlisäverottomana.

Yhteisön ulkopuolelle matkustavan henkilön oikeus valmiste- ja arvonlisäverovapaisiin ostoksiin säilyisi ennallaan. Muutoksella ei myöskään olisi vaikutusta Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen tai muiden jäsenvaltioiden välisillä matkoilla eikä maakunnan kautta ulkomaille liikennöivillä aluksilla myytävien tavaroiden verottomuuteen.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila	4
2.1. Euroopan yhteisön lainsäädäntö	4
2.1.1. Valmisteverotus	4
Alusten muonitus ja verovapaa myynti jäsenvaltioiden välisessä matkustajaliikenteessä	4
Kolmannen maan liikenne	6
2.1.2. Arvonlisäverotus	7
Verovapaa myynti jäsenvaltioiden välisessä matkustajaliikenteessä	7
Kolmannen maan liikenne	8
Vesi- ja ilma-alusten muonitus	8
Verovarastointimenettely	9
2.2. Suomen lainsäädäntö	9
2.2.1. Valmisteverotuslaki	9
Alusten muonittaminen aluksilla tapahtuvaa kulutusta tai myyntiä varten	9
Alusten mukanaan tuomat varastot	10
2.2.2. Arvonlisäverolaki	10
Verovapaa myynti matkustajille	10
Vesi- ja ilma-alusten muonitus	11
Verovarastointimenettely	11
2.2.3. Ahvenanmaan liikennettä koskevat erityissäännökset	11
Yleistä	11
Valmisteverotus	11
Arvonlisäverotus	12
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	13
3.1. Valmisteverotus	13
3.2. Arvonlisäverotus	14
3.3. Ahvenanmaan liikennettä koskevat erityissäännökset	14
4. Esityksen vaikutukset	15
4.1. Taloudelliset vaikutukset	15
4.1.1. Yleistä	15
4.1.2. Matkustajalaivaliikenne	15
4.1.3. Lentoliikenne	16
4.2. Hallinnolliset vaikutukset	16
5. Asian valmistelu	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotusten perustelut	16
1.1. Valmisteverotuslaki	16
1.2. Arvonlisäverolaki	17
1.3. Laki Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön	18

2. Voimaantulo	18
LAKIEHDOTUKSET	19
Laki valmisteverotuslain muuttamisesta	19
Laki arvonlisäverolain muuttamisesta	20
Laki Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta	21
LIITE	23
Rinnakkaisteksti	23

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan unionin jäsenvaltioissa noudatettavaa valmisteverotusta koskevat yhtenäiset, jäsenvaltioita velvoittavat säännökset sisältyvät valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonasta annettuun neuvoston direktiiviin 92/12/ETY, jäljempänä *järjestelmädirektiivi*. Direktiivin 28 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa valmisteverosta jäsenvaltioiden välisellä lento- tai merimatalla matkustaville matkatavaroissa mukaan otettavaksi myytävät alkoholijuomat ja tupakkatuotteet tietyin määrällisin rajoituksin. Artiklaa sovelletaan 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka. Tämän ajankohdan jälkeen yhteisön sisällä matkustaville ei voida enää myydä verottomattomia tuotteita alukselta mukaan otettaviksi, vaan tuotteista on kannettava valmistevero järjestelmädirektiivissä säädettyjen yhteisön valmisteverotusta koskevien periaatteiden edellyttämällä tavalla.

Euroopan unionin jäsenvaltioissa sovellettavaa arvonlisäverojärjestelmää koskevat, jäsenvaltioita velvoittavat säännökset sisältyvät jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukaisesta määräytymisperusteesta annettuun neuvoston kuudenteen direktiiviin 77/388/ETY, jäljempänä *kuudes arvonlisäverodirektiivi*.

Arvonlisäverotuksen väliaikainen sisämarkkinajärjestelmä toteutettiin yhteisen arvonlisäverojärjestelmän täydentämisestä ja direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta verotuksellisten rajojen poistamiseksi annetulla neuvoston direktiivillä 91/680/ETY, jolla muutettiin kuudetta arvonlisäverodirektiiviä. Tässä yhteydessä kuudenteen arvonlisäverodirektiiviin sisällytettiin 28 k artiklan säännökset, joilla jäsenvaltioille annettiin mahdollisuus jatkaa jäsenvaltioiden välisellä lento- tai merimatalla matkustaville tapahtuvaa verovapautta myyntiä 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka. Tämän ajankohdan jälkeen yhteisön sisällä matkustaville myytävistä alukselta mukaan otettavista tuotteista suoritetaan arvonlisävero kuljetuksen lähtömaassa.

2. Nykytila

2.1. Euroopan yhteisön lainsäädäntö

2.1.1. Valmisteverotus

Alusten muonitus ja verovapaa myynti jäsenvaltioiden välisessä matkustajaliikenteessä

Järjestelmädirektiiviä sovelletaan yhtenäisen valmisteverotuksen toteuttamiseksi Euroopan yhteisön jäsenvaltioissa valmistettuihin ja niihin yhteisön ulkopuolelta tuotuihin tupakkavalmisteesiin, alkoholijuomiin ja mineraaliöljyihin, joille on erillisissä direktiiveissä määritetty yhtenäinen veropohja, verorakenne ja vähimmäisverotasot. Jäsenvaltiolla ja yhteisöllä tarkoitetaan niiden valmisteveroalueita, sellaisena kuin ne on määritetty järjestelmädirektiivin 2 artiklassa. Yhteisön valmisteverotusta koskevien säännösten tarkoituksena on luoda verotuksellisesti tasapuoliset kilpailuedellytykset sisämarkkina-alueella ja varmistaa, että valmistevero kannetaan direktiivissä säädettyjen periaatteiden mukaisesti siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet luovutetaan kulutukseen. Kulutusmaaperiaatteesta poiketen jäsenvaltiot voivat vapauttaa tuotteet valmisteverosta eräissä direktiivissä säädettyissä tapauksissa.

Järjestelmädirektiivin 23 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa ilma- ja vesialusten varastoja koskevat säännöksensä, kunnes verottomuutta koskevat yhteisösäännökset annetaan. Säännös sisältyy verovapautuksia koskevaan artiklaan ja sen katsotaan tarkoittavan jäsenvaltioiden mahdollisuutta päättää lentokoneiden ja laivojen muonituksen verovapaudesta. Muonitukseen katsotaan kuuluvan lentokoneiden ja laivojen polttoainetankkauksen ohella niiden lastaaminen veron alaisilla tuotteilla aluksilla tapahtuvaa kulutusta varten. Muonituksen yhteydessä lentokoneisiin ja laivoihin voidaan niin ikään lastata veroa suorittamatta tuotteita aluksella matkustajille matkatavaroissa mukaan otettavaksi tapahtuvaa myyntiä varten siltä osin kuin kysymyksessä on järjestelmädirektiivin 28 artiklassa tarkoitettu verovapaa myynti. Säännös antaa samalla jäsenvaltioille mahdollisuuden rajoittaa muonituksen verottomuutta haluamallaan tavalla.

Järjestelmädirektiivin 28 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa valmisteverosta tuotteet, jotka luovutetaan lentokentällä tai satamassa sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä toiseen jäsenvaltioon yhteisön sisäisellä matkalla matkustavalle henkilölle matkatavaroissa mukaan otettavaksi. Yhteisön sisäisellä matkalla tarkoitetaan lento- tai merimatkaa, jossa kuljetuksen lähtö- ja määräpaikka sijaitsevat eri jäsenvaltioiden alueella. Verottomien tavaroiden myymälöissä luovutettujen tuotteiden lisäksi verosta voidaan vapauttaa myös sellaiset tuotteet, jotka myydään lentokoneessa tai laivassa yhteisön sisäisen matkan aikana alukselta matkatavaroissa mukaan otettavaksi. Artiklassa tarkoitettu verovapaa myynti on mahdollista vain sellaiselle matkustajalle, jolla on matkaan oikeuttava matkalippu. Matkustajaa kohti luovutettavien tuotteiden verovapaa myynti on lisäksi rajoitettu niihin määriin, jotka oikeuttavat verovapaaseen maahan-tuontiin yhteisön ulkopuolelta. Muilla yhteisön sisäisillä matkoilla voidaan myydä ainoastaan verotettuja tuotteita.

Järjestelmädirektiivin 28 artiklaa sovelletaan 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka. Tämän ajankohdan jälkeen yhteisön sisäisillä matkoilla liikennöivillä aluksilla matkustaville ei enää voida myydä verottamattomia tuotteita aluksilta mukaan otettavaksi, vaan tällaisista tuotteista on kannettava valmistevero.

Järjestelmädirektiivissä ei ole erityisiä säännöksiä aluksilla matkustaville matkatavaroissa mukaan otettavaksi myytävien tuotteiden verotusajankohdasta tai -paikasta, vaan tällaisiin luovutuksiin sovelletaan järjestelmädirektiivin yleisiä verotussäännöksiä. Ne tuotteet, joille ei ole olemassa verottomuusperustetta, verotetaan järjestelmädirektiivin 6 artiklan mukaan siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet luovutetaan kulutukseen, ja sen ajankohdan perusteella, jona tuotteet luovutetaan. Artiklassa on määritelty kulutukseen luovuttaminen siten, että sillä tarkoitetaan tapahtumaa, jona tuotteeseen ei voida soveltaa tai jona siihen lakataan soveltamasta niin sanottua väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmää. Käytännössä tärkein tällainen tapahtuma on tuotteiden luovutus kulutukseen direktiivin 4 artiklassa tarkoitettusta verottomasta varastosta. Direktiivissä säädetty edellytyksin valmisteveron alaisia tuotteita voidaan siirtää yhteisön alueella väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmässä verot-

tomasta varastosta toiseen, jolloin vero tulee suoritettavaksi vasta siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet otetaan varastosta verolliseen kulutukseen.

Edellä sanottu merkitsee sitä, että 1 päivästä heinäkuuta 1999 lukien lentokentällä tai satamassa sijaitsevassa myymälässä toiseen jäsenvaltioon matkustavalle myytävät tuotteet verotetaan myymälän sijaintijäsenvaltiossa sen ajankohdan mukaan, jona tuotteisiin lakataan soveltamasta väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmää. Käytännössä tämä tapahtuu viimeistään sinä ajankohtana, jona tuotteet myydään matkustajalle.

Jäsenvaltioiden välillä liikennöivään lentokoneeseen tai laivaan matkustajille tapahtuvaa myyntiä varten muonitettavat tuotteet verotetaan 1 päivästä heinäkuuta 1999 lukien siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet otetaan verottomasta varastosta alukseen, ja sen ajankohdan mukaan, jona tuotteet otetaan varastosta. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että tuotteista maksetaan valmistevero sen jäsenvaltion verotason mukaan, jossa alus muonitetaan aluksella tapahtuvaa myyntiä varten edellyttäen, että lastauspaikka on aluksen reitin varrella.

Järjestelmädirektiivin 17 artiklassa säädetty edellytyksin tuotteiden verottomia siirtoja jäsenvaltioiden välillä voidaan yksinkertaistaa siten, että yhdessä jäsenvaltiossa oleva valtuutettu varastonpitäjä, esimerkiksi tuotteiden valmistaja, nimeää toiseen jäsenvaltioon itselleen veroedustajan, jolloin veroedustaja voi maksaa valmisteveron sille jäsenvaltiolle, jolle syntyy tuotteista verosaa-tava väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmän päättymisen perusteella.

Koska valmisteverotuksessa pyritään kaupallisen toiminnan osalta toteuttamaan niin sanottu kulutusmaaperiaate, järjestelmädirektiivin 7 artiklaan sisältyy säännös, jonka mukaan, jos yhdessä jäsenvaltiossa verotettuja tuotteita pidetään hallussa kaupallisiin tarkoituksiin toisessa jäsenvaltiossa, tuotteista on kannettava valmistevero myös viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa sen verotason mukaan. Kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tuotteet ensiksi verottanut jäsenvaltio voi palauttaa tuotteista kantamansa veron siten kuin järjestelmädirektiivin 22 artiklassa säädetään. Järjestelmädirektiivin 7 ja 22 artiklan mukainen verotus palautusmenettelyineen johtaa käytännössä monimutkaiseen ja hallinnollisesti raskaaseen järjestelyyn, jonka

välttämiseksi jäsenvaltiot ovat pyrkineet löytämään ratkaisun yhteisestä tulkinta- ja soveltamiskäytännöstä niiden tuotteiden verottamiseksi, joita myydään eri jäsenvaltioiden veroalueilla liikennöivillä aluksilla matkatavaroissa mukaan otettavaksi verovapaan myynnin päättymisen jälkeen. Jäsenvaltiot ovat katsoneet, että järjestelmädirektiivin 7 artiklaa voidaan tulkita ja soveltaa siten, että aluksella olevia yhdessä jäsenvaltiossa verotettuja tuotteita ei katsota pidettävän hallussa kaupallisiin tarkoituksiin toisen jäsenvaltion alueella, jos alus ei tosiasiallisesti pidä tuotteita myynnissä viimeksi mainitun jäsenvaltion veroalueella. Kaksinkertaista verotustilannetta ei tällöin synny.

Järjestelmädirektiivin 6 artiklassa on mainittu myös tuonti eli tuotteiden saapuminen yhteisön ulkopuolelta sen veroalueelle tapahtumana, joka katsotaan tuotteiden luovuttamiseksi kulutukseen siinä tapauksessa, ettei tuotteita ole asetettu tullisuspensiojärjestelyyn. Yhteisön ulkopuolelta jäsenvaltion veroalueelle saapuvan aluksen mukanaan tuomat valmisteveron alaiset tuotteet verotetaan siinä jäsenvaltiossa, jossa alus on sen saapuessa yhteisön veroalueelle, jollei tuotteille ole verovapausperustetta. Yhteisön sisäisillä matkoilla myytävien tuotteiden verovapaan myynnin päättymisen jälkeen ne aluksella olevat tuotteet, jotka on tarkoitettu myytäväksi aluksella yhteisön sisäisen matkan osuudella matkatavaroissa mukaan otettaviksi, olisi verotettava siinä jäsenvaltiossa, johon alus saapuu.

Järjestelmädirektiivin 28 artiklaa on yhdessä järjestelmädirektiivin 23 artiklan 5 kohdan kanssa tulkittu siten, että viimeksi mainitun artiklan mukaan alusten verotonta muonitusta voidaan jatkaa siten, että tällaisille aluksille voidaan edelleen lastata valmisteveron alaisia tuotteita aluksen omaa tarvetta ja aluksella matkan aikana tapahtuvaa kulutusta varten. Aluksilla kulutettavat alkoholijuomat ja tupakkatuotteet ovat siten jäsenvaltioiden välisillä matkoilla liikennöivillä aluksilla valmisteverosta vapaita 30 päivänä kesäkuuta 1999 jälkeenkin, jos jäsenvaltiot haluavat verovapautta näiltä osin jatkaa.

Kolmannen maan liikenne

Järjestelmädirektiivin 23 artiklan 5 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat vapauttaa valmisteverosta myös jäsenvaltion ja yhteisön val-

misteveroalueeseen kuulumattoman eli niin sanotun kolmannen maan tai alueen välisessä liikenteessä olevien lentokoneiden ja laivojen muonitustavarat, kunnes asiasta mahdollisesti annetaan yhteisösäännöksiä. Tällaisilla aluksilla matkatavaroissa mukaan otettavaksi myytävien tuotteiden ja myyntiä varten tapahtuvan muonituksen verovapautta eivät koske järjestelmädirektiivin 28 artiklassa olevat verovapaata myyntiä rajoittavat määräykset.

Järjestelmädirektiiviin ei sisälly nimenomaista säännöstä, jonka mukaan lentokentällä tai satamassa sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä voitaisiin myydä tuotteita verovapaasti yhteisön ulkopuolelle matkustavalle matkatavaroissa mukaan otettavaksi. Käytännössä tällaiset tuotteet on kuitenkin vapautettu valmisteverosta, mikä on perusteltua sen vuoksi, ettei tuotteita ole tarkoitettu kulutettaviksi yhteisön alueella.

Kolmannen maan liikenteeseen liittyvät verovapaudet säilyvät muuttumattomina 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen, jos jäsenvaltiot niin haluavat. Valmisteveron alaisia tuotteita voidaan edelleen myydä verovapaasti lentokentillä ja satamissa olevissa myymälöissä matkatavaroissa mukaan otettavaksi henkilölle, joka matkustaa yhteisön ulkopuolelle. Niin ikään tuotteita voidaan muonittaa alukselle tai tuoda aluksen mukana yhteisön veroalueelle niistä veroa suoritamatta myös aluksella tapahtuvaa myyntiä varten, jos kysymyksessä on laiva tai lentokone, joka liikennöi yhteisöön kuuluvan ja siihen kuulumattoman sataman tai lentokentän välillä. Yhteisön ulkopuoliseksi alueeksi katsotaan myös ne jäsenvaltioiden veroalueeseen kuulumattomat kansalliset alueet, kuten Ahvenanmaan maakunta, jotka on suljettu yhteisön valmisteverolainsäädännön soveltamisalueen ulkopuolelle. Yhteisön ja sen veroalueen ulkopuolisen alueen välillä liikennöivien alusten lisäksi verosta voidaan vapauttaa tuotteet, jotka myydään matkustajille aluksella, joka kahden jäsenvaltion välillä liikennöidessään pysähtyy yhteisön veroalueen ulkopuolella siten, että aluksesta voi poistua tai siihen voi nousta siellä matkustaja.

Aluksilla yhteisön veroalueelle saapuvien matkustajien verotta hankkimista tuotteista kannetaan kuitenkin maahantuonnin yhteydessä valmistevero matkustajalta siltä osin kuin verottomaksi säädetty tuontimäärät ylittyvät. Yhteisön veroalueelle saapuvien

matkustajien verottomista tuontimääristä säädetään kansainvälisessä matkustajaliikenteessä tapahtuvassa maahantuonnissa kannettaviin liikevaihto- ja valmisteveroihin liittyviä vapautuksia koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston direktiivissä 69/169/ETY, jäljempänä *matkatavaradirektiivi*. Matkatavaradirektiivissä on määrällisesti rajoitettu tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien verotonta tuontioikeutta siten, että matkustaja saa tuoda verotta mukanaan tupakkatuotteita joko 200 kappaletta savukkeita, 100 kappaletta pikkusikareita, 50 kappaletta sikareita tai 250 grammaa piippu- ja savuketupakkaa ja alkoholijuomia joko litran väkeviä tai kaksi litraa väkeviä viinejä sekä kaksi litraa viiniä. Muiden tuotteiden verotonta tuontia on rajoitettu 175 ecun arvoraajaan asti matkustajaa kohden.

Järjestelmädirektiivin 8 artiklan mukaan yksityishenkilön yhdestä jäsenvaltiosta omaa käyttöönsä varten hankkimien ja mukanaan kuljettamien tuotteiden valmistevero on sisämarkkinoita koskevien periaatteiden mukaan kannettava vain siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet on hankittu. Se jäsenvaltio, johon yksityishenkilö tuo tuotteet mukanaan, ei saa verottaa tuotteita uudelleen. Periaatetta ei muuta se, että yksityishenkilö saapuu toiseen jäsenvaltioon aluksella, joka matkallaan poikkeaa yhteisön veroalueen ulkopuolella olevassa satamassa tai lentokentällä. Toisin kuin yhteisön ulkopuolelta tuotaville tuotteille, matkustajan omaa käyttöönsä varten toisen jäsenvaltion veroalueelta hankkimille ja mukanaan kuljettamille tuotteille ei voida asettaa määrällisiä rajoituksia tuonnin yhteydessä. Suomi saa kuitenkin rajoittaa määrällisesti myös toisesta jäsenvaltiosta yksityistä käyttöä varten hankittujen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden verotonta tuontioikeutta vuoden 2003 loppuun saakka. Tätä koskeva säännös sisältyy järjestelmädirektiivin 26 artiklaan.

2.1.2. Arvonlisäverotus

Verovapaa myynti jäsenvaltioiden välisessä matkustajaliikenteessä

Arvonlisäverotuksessa jäsenvaltioiden välisen matkustajakuljetuksen aikana myytyjen tavaroiden verotusmaa määräytyy kuudennen arvonlisäverodirektiivin 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla. Mainitun säännöksen

mukaan vesi- tai ilma-aluksessa taikka junassa yhteisön alueella suoritettun matkustajakuljetuksen osuuden aikana myydyin tavarain verotusmaa on kuljetuksen lähtömaa. Yhteisön alueella suoritettun matkustajakuljetuksen osuudella tarkoitetaan kuljetusosuutta, joka suoritetaan kuljetuksen lähtömaan ja saapumispaikan välillä pysähtymättä yhteisön ulkopuolella. Kuljetuksen lähtöpaikaksi katsotaan paikka, jossa kuljetusvälineeseen voi ensimmäisen kerran nousta matkustajia yhteisön alueella. Vastaavasti saapumispaikaksi katsotaan paikka, jossa viimeisen kerran yhteisön alueella kuljetusvälineestä voi poistua matkustajia. Meno-paluukuljetuksessa paluumatka katsotaan eri kuljetukseksi.

Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 28 k artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa verosta verovapaiden myymälöiden suorittamat yhteisön sisäisellä lennolla tai merimatkalla toiseen jäsenvaltioon matkustavan matkustajan henkilökohtaisissa matkatavaroissa kuljetettavien tavaroiden luovutukset. Näihin verovapaisiin tavaroiden luovutuksiin rinnastetaan myös tavaroiden luovutukset ilma- tai vesialuksessa yhteisön sisäisen matkustajakuljetuksen aikana. Säännökset ovat voimassa 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka.

Direktiivin 28 k artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan verovapaalla myymälällä tarkoitetaan lentoasemalla tai satamassa sijaitsevaa jäsenvaltioiden määrittelemää toimipaikkaa. Saman kohdan b alakohdan mukaan toiseen jäsenvaltioon matkustavalla matkustajalla tarkoitetaan matkustajaa, jolla on ilma- tai vesikuljetusasiakirja, jossa välittömäksi määräpaikaksi mainitaan toisessa jäsenvaltiossa sijaitseva lentoasema tai satama. Saman kohdan c alakohdan mukaan yhteisön sisäisellä lennolla tai merimatkalla tarkoitetaan kuljetusta, joka alkaa 3 artiklassa tarkoitettun maan alueelta ja jonka tosiasiallinen saapumispaikka sijaitsee toisen jäsenvaltion alueella.

Tavaroiden luovutuksen verottomuuden yläraja on 90 ecua henkilöä ja matkaa kohden. Tämän lisäksi verotta saadaan myydä alkoholia, tupakkaa ja muita määrällisesti rajoitettuja tuotteita vastaavat määrät, jotka matkatavaradirektiivin mukaan oikeuttavat verovapaaseen maahantuontiin yhteisön ulkopuolelta.

Direktiivin 8 artiklan 1 kohdan c alakohdasta sisältyvän säännöksen mukaan komissio toimittaa neuvostolle 30 päivään kesäkuuta

1993 mennessä kertomuksen, johon tarvittaessa liittyvät ehdotukset vesi- tai ilma-aluksessa taikka junassa tapahtuvien siellä kulutettavien tavaroiden luovutusten sekä näissä kulkuneuvoissa matkustaville tarjottavien palvelujen, mukaan lukien ravintolapalvelujen, luovutusten verotuspaikasta. Neuvoston tulee tehdä asiassa päätös 31 päivään joulukuuta 1993 mennessä. Jäsenvaltiot voivat mainittuun ajankohtaan saakka vapauttaa verosta kuljetusvälineissä tapahtuvaa kulu- tusta varten myydyt tuotteet.

Huolimatta edellä mainitusta velvoitteesta komissio ei ole antanut edellä mainittua ker- tomusta tai ehdotusta eikä neuvosto ole teh- nyt määräajassa asiaa koskevaa päätöstä. Kuudenteen arvonlisäverodirektiiviin ei siten sisälly jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella suoritetun palvelun eikä aluksella matkan aikana kulu- tettavaksi tarkoitettujen tavaroiden myynnin verottomuutta koskevaa säännöstä. Käytän- nössä tällaiset myynnit on kuitenkin yleisesti vapautettu verosta.

Heinäkuun 1 päivästä 1999 lukien jäsen- valtioiden välillä liikennöivillä aluksilla mat- kustaville alukselta mukaan otettavien tava- roiden myynti muuttuu verolliseksi. Vero kannetaan tällöin kuljetuksen lähtövaltiossa direktiivin 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti. Aluksella kulutettavien tavaroi- den ja aluksella tapahtuvan palvelun myyn- nin verokohtelu säilyy kuitenkin muuttumat- tomana.

Kolmannen maan liikenne

Kuudenteen arvonlisäverodirektiiviin ei sisälly säännöksiä jäsenvaltion ja yhteisön ulkopuolisen alueen eli niin sanotun kolman- nen maan tai alueen välisessä liikenteessä olevilla aluksilla tapahtuvan tavarain tai pal- velun myynnin verottomuudesta. Jäsenvalti- oiden tulisi siten periaatteessa verottaa tällai- set myynnit siltä osin kuin ne tapahtuvat jäsenvaltion aluevesillä tai ilmatilassa. Käy- tännössä mainitut myynnit on kuitenkin ylei- sesti vapautettu verosta. Tällaisilla aluksilla myydyt tavarat verotetaan tavarain maa- hantuonnin yhteydessä siltä osin kuin mat- kustajan henkilökohtaisten tavarain maa- hantuonnin verottomuudelle matkatavaradi- rektiivissä säädetyt edellytykset eivät täyty.

Direktiiviin ei sisälly myöskään säännöksiä matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroi- den myynnin verottomuudesta lentokentällä

tai satamassa sijaitsevasta myymälästä yh- teisön ulkopuolelle matkustavalle henkilölle. Käytännössä tällaisetkin myynnit on va- pautettu verosta.

Yhteisön ulkopuoliseksi alueeksi katsotaan myös ne jäsenvaltioiden alueeseen kuulumat- tomat kansalliset alueet, kuten Ahvenanmaan maakunta, jotka on suljettu yhteisön arvon- lisäverolainsäädännön soveltamisalueen ul- kopuolelle. Yhteisön ja sen veroalueen ulko- puolisen alueen välillä liikennöivien alusten lisäksi verosta voidaan vapauttaa tuotteet, jotka myydään matkustajille aluksella, joka kahden jäsenvaltion välillä liikennöidessään pysähtyy veroalueen ulkopuolella siten, että alukseen voi nousta tai siitä voi poistua mat- kustajia.

Yksityishenkilöiden toisesta jäsenvaltiosta omaa käyttöään varten hankkimien ja muka- naan kuljettamien tavarain arvonlisävero on maksettu siinä jäsenvaltiossa, jossa tava- rat on hankittu. Se jäsenvaltio, johon yksi- tyishenkilö tuo tavarat mukanaan, ei voi ve- rottaa niitä maahantuontina. Periaatetta ei muuta se, että yksityishenkilö saapuu toiseen jäsenvaltioon aluksella, joka matkallaan poikkeaa yhteisön ulkopuolella olevassa sa- tamassa tai lentokentällä. Matkustajan tulee kuitenkin voida osoittaa hankkineensa tuot- teet yhteisön alueelta verollisina.

Kolmannen maan liikenteeseen liittyvät verovapaudet säilyvät muuttumattomina 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen.

Vesi- ja ilma-alusten muonitus

Jäsenvaltioiden on kuudenteen arvonlisäve- rodirektiivin 15 artiklan 4 kohdan a alakoh- dan mukaisesti vapautettava verosta tavaroi- den luovutukset vesialusten polttoaineen tankkausta ja varastojen täydennystä varten, kun kysymyksessä ovat avomeriliikenteeseen käytettävät vesialukset, joilla kuljetetaan matkustajia korvausta vastaan tai joita käyte- tään kaupalliseen tai teolliseen toimintaan taikka kalastukseen. Jäsenvaltiot voivat ra- joittaa vapautuksen soveltamisalaa, kunnes yhteisösäännökset tulevat voimaan. Artiklan 6 ja 7 kohdan perusteella jäsenvaltioiden on vapautettava verosta tavarain luovutukset pääasiallisesti kansainvälistä lentoliikennettä harjoittavien lentoyhtiöiden ilma-alusten polttoaineen tankkausta ja varastojen täyden- nystä varten.

Vesi- tai ilma-alusten verotonta muonitusta varten toisesta jäsenvaltiosta hankitut tavarat

eivät muodosta verollista yhteisöhankeintaa direktiivin 28 a artiklan 1 kohdan a alakohdan toisen alakohdan ja artiklan 1 a kohdan a alakohdan nojalla.

Jos jäsenvaltio on kokonaan vapauttanut verosta tavaroiden luovutukset näitä tarkoituksia varten, myös niiden maahantuonti on vapautettava arvonnäisäverosta kuudennen arvonnäisäverodirektiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan. Maahantuonnilla tarkoitetaan myös tuontia yhteisön veroalueen ulkopuoliselta alueelta.

Vesi- ja ilma-alusten muonituksen verottomuus jatkuu 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen.

Verovarastointimenettely

Kuudennen arvonnäisäverodirektiivin 28 c artiklan E kohdan B alakohdan e alakohdan perusteella jäsenvaltiot voivat toteuttaa erityistoimenpiteitä liiketoimien vapauttamiseksi verosta koskien muun muassa tavaroita, jotka on tarkoitettu saatettaviksi maan alueella muiden varastointimenettelyjen kuin tullivarastointimenettelyjen alaisiksi (verovarastointimenettely). Verovarastointimenettely koskee yhteisötavaroita, jotka on mainitun säännöksen avulla asetettu samaan asemaan yhteisön ulkopuolelta tuotavien tavaroiden kanssa. Tullivarastointimenettelyyn perustuva verottomuus koskee vain yhteisön ulkopuolelta tuotavia tai sinne vietäviä tavaroita.

Verovarastona pidetään valmisteveron alaisten tuotteiden osalta paikkoja, jotka määritellään valmisteverotuksen järjestelmädirektiivin 4 artiklan b alakohdassa verottomiksi varastoiksi.

Muiden kuin valmisteveron alaisten tuotteiden osalta jäsenvaltiot voivat säätää verovarastointimenettelystä muun muassa tavaroille, jotka on tarkoitettu:

— elinkeinonharjoittajille 28 k artiklassa tarkoitetuissa olosuhteissa suoritettavaa myyntiä varten,

— 28 k artiklassa tarkoitetuille verottomien tavaroiden myymälöille myytäväksi 15 artiklan nojalla verotta lento- tai merimatkoja kolmansiin maihin suorittaville matkustajille,

— elinkeinonharjoittajille myytäväksi matkustajille lentokoneessa tai laivassa sellaisen lennon tai merimatkan aikana, jonka määräraikka sijaitsee yhteisön ulkopuolella.

2.2. Suomen lainsäädäntö

2.2.1. Valmisteverotuslaki

Alusten muonittaminen aluksilla tapahtuvaa kulutusta tai myyntiä varten

Voimassa olevan valmisteverotuslain (1469/1994) 16 §:n 6 kohdan mukaan valmisteverosta vapaita ovat tuotteet, jotka tullihallituksen määräämin ehdoin toimitetaan ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalle vesi- tai ilma-alukselle siellä matkustajille myytäväksi tai aluksella kulutettaviksi sekä tällaisen aluksen poltto- ja voiteluaineet. Säännöksessä tarkoitettu alusten veroton muonitus koskee kaikkia valmisteveron alaisia tuotteita.

Alusten verotonta muonitusta on kuitenkin aluksilla matkustaville myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden osalta rajoitettu valmisteverotuslain 20 §:ssä, jossa säädetään verovapaata myyntiä koskevista edellytyksistä. Viimeksi mainitun pykälän 2 momentin mukaan Suomen ja yhteisön toisen jäsenvaltion välisellä matkalla liikennöivällä aluksella tapahtuva verovapaa myynti matkatavaroissa mukaan otettavaksi on sallittu alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden osalta vastaviiniin määriin kuin matkustaja saa tuoda verotta yhteisön ulkopuolelta. Alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden verottomista maahantuontimääristä säädetään valmisteverotuslain 19 §:ssä. Sen mukaan yhteisön veroalueen ulkopuolelta saapuva matkustaja saa verotta tuoda mukanaan alkoholijuomia joko litran väkeviä tai kaksi litraa välituotteita sekä kaksi litraa viiniä ja 15 litraa olutta. Tupakkatuotteita saa tuoda vaihtoehtoisesti joko 200 kappaletta savukkeita, 100 kappaletta pikkusikareita, 50 kappaletta sikareita tai 250 grammaa piippu- ja savuketupakkaa. Olutta lukuunottamatta verottomuutta koskevat määrälliset rajoitukset perustuvat matkatavaradirektiivin säännöksiin. Oluen määrällinen tuontirajoitus perustuu järjestelmädirektiivin 26 artiklassa olevaan Suomea koskevaan säännökseen, jonka mukaan oluen veroton tuontioikeus yhteisön ulkopuolelta on rajoitettu samaan määrään kuin yksityishenkilöiden veroton tuontioikeus Suomeen toisista jäsenvaltioista.

Suomen ja toisen jäsenvaltion välisellä matkalla liikennöivällä aluksella Suomeen saapuvan matkustajan mukanaan kuljettamien alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden ve-

rotonta tuontioikeutta on rajoitettu määrällisesti valmisteverotuslain 18 §:ssä, jonka mukaan alkoholijuomia saa tuoda joko litran väkeviä ja kolme litraa välituotteita sekä viisi litraa viiniä ja 15 litraa olutta ja tupakatuotteita vaihtoehtoisesti joko 300 kappaletta savukkeita, 150 kappaletta pikkusikareita, 75 kappaletta sikareita tai 400 grammaa piippu- ja savuketupakkaa. Rajoitukset perustuvat järjestelmädirektiivin 26 artiklaan.

Suomen ja yhteisön ulkopuolisen alueen välillä liikennöivien alusten muonitusta matkustajille tapahtuvaa myyntiä varten ei ole määrällisesti rajoitettu valmisteverotuslain 20 §:n 1 momentissa. Kun kysymyksessä on Suomen ja yhteisön ulkopuolisen alueen välisessä ammatillisessa liikenteessä oleva ilma- tai vesialus, kaikki aluksille kulutusta ja myyntiä varten muonitettavat valmisteveron alaiset tuotteet ovat verottomia valmisteverotuslain 16 §:n 6 kohdan ja 20 §:n 1 momentin nojalla. Tällaisella aluksella Suomeen yhteisön ulkopuolelta saapuvan matkustajan oikeutta tuoda maahan verottomasti alkoholijuomia ja tupakkatuotteita on kuitenkin rajoitettu valmisteverotuslain 19 §:ssä säädettyllä tavalla.

Valmisteverotuslain 20 §:n 3 momentin mukaan veroton myynti on sekä toiseen jäsenvaltioon että yhteisön ulkopuolelle liikennöivällä aluksella tapahtuvaa myyntiä vastaavin ehdoin sallittu lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä sellaiselle henkilölle, joka matkustaa toiseen jäsenvaltioon taikka yhteisön ulkopuolelle. Säännöksestä on lailla 1265/1996 poistettu maininta satamissa tapahtuvasta verovapaasta mynnistä, koska satamiin ei ole perustettu verottomien tavaroiden myymälöitä.

Valmisteverotuslain 75 §:n 2 momentin mukaan valmisteverotuslain 20 §:ää sovelletaan 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka.

Alusten mukanaan tuomat varastot

Valmisteverotuslain 16 §:n 6 kohdan verottomuus koskee paitsi Suomen alueella tapahtuvaa alusten muonitusta aluksilla tapahtuvaa kulutusta ja siellä 20 §:ssä säädettyin edellytyksin tapahtuvaa myyntiä varten, myös alusten näitä tarkoituksia varten olevia varastoja silloin, kun alus saapuu Suomen tullialueelle. Aluksen mukanaan tuomia tavaroita ei lainkohdissa säädettyin edellytyksin veroteta Suomessa, vaikka lähtökohtaisesti kaikki Suomeen tuotavat taikka Suomen alu-

eella kaupallisessa tarkoituksessa hallussa pidettävät tuotteet tulevat valmisteverotuksen piiriin. Niistä aluksen mukanaan tuomista tuotteista, joille ei ole verottomuusperustetta, on velvollinen suorittamaan veron valmisteverotuslain 10 §:n mukaan tuotteiden maahantuoja tai, jos kysymyksessä on toisessa jäsenvaltiossa kulutukseen luovutuksen yhteydessä kertaalleen verotetut tuotteet, se, joka pitää tällaisia tuotteita kaupallisessa tarkoituksessa hallussaan Suomessa.

2.2.2. Arvonlisäverolaki

Verovapaa myynti matkustajille

Pääsäännön mukaan tavaroiden myynti verotetaan Suomessa, jos tavara on täällä, kun se luovutetaan ostajalle. Yhteisön alueella tapahtuvan matkustajakuljetuksen aikana vesi- tai ilma-aluksessa taikka junassa myytyjen tavaroiden myyntimaa määräytyy kuitenkin kuljetuksen lähtömaan mukaan arvonlisäverolain (1501/1993) 63 c §:n perusteella.

Tavaroiden mynnistä ei arvonlisäverolain 70 §:n 7 kohdan mukaan suoriteta veroa, jos myynti tapahtuu ammatillisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella ulkomaille matkustaville. Tavaroita saadaan myydä siten verotta sekä toiseen jäsenvaltioon että yhteisön ulkopuolelle matkustaville.

Matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden verotonta myyntiä toiseen jäsenvaltioon matkustaville on kuitenkin rajoitettu arvonlisäverolain 70 a §:ssä. Myynti kullekin matkustajalle on veroton siltä osin kuin tavaroiden myyntihintojen yhteismäärä matkaa kohti on enintään 550 markkaa. Yhden tavaroiden myyntihintaa ei voida jakaa verottomaan ja verolliseen osaan. Tämän lisäksi verotta saadaan myydä tupakkavalmisteita, alkoholijuomia, parfyymia, toalettivettä sekä kahvi- ja teevalmisteita vastaavat määrät kuin matkustaja saa tuoda verotta yhteisön ulkopuolelta. Vastaava verovapaus koskee myös myyntiä lentokentällä sijaitsevassa verovapaassa myymälässä, jolla tarkoitetaan lentokentällä sijaitsevaa, tullikoodeksin 99 artiklassa tarkoitettua tullivarastoa tai arvonlisäverolain 72 j §:ssä tarkoitettua verovarastoa. Arvonlisäverolaki ei sisällä viitasta satamassa sijaitsevasta myymälästä tapahtuvaan myyntiin matkustajille, koska tällaista myyntiä ei käytännössä ole tapah-

tunut. Arvonlisäverolain 70 a §:n 4 momentin mukaan aluksella matkan aikana kulutettaviksi tarkoitettujen tavaroiden myynti ulkomaille matkustaville on verotonta.

Arvonlisäverolain säännökset yhteisömatkoihin liittyvien myyntien verovapaudesta perustuvat kuudennen arvonlisäverodirektiivin 28 k artiklaan. Voimassa oleva arvonlisäverolaki ei kuitenkaan sisällä säännöstä verovapaan myynnin päättymisestä 1 päivästä heinäkuuta 1999 lukien.

Edellä mainittuja määrällisiä ja tavarakohittaisia rajoituksia ei sovelleta tavaroiden myyntiin Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välillä liikennöivällä vesi- tai ilma-aluksella. Ne eivät myöskään koske lentokentällä tapahtuvaa myyntiä yhteisön ulkopuolelle matkustavalle, jota koskeva verovapaussäännös sisältyy 70 b §:n 3 momenttiin.

Arvonlisäverolain 95 §:n mukaan yhteisön ulkopuolelta Suomeen saapuva matkustaja saa tuoda henkilökohtaisia matkatavaroita verotta enintään 1 100 markan arvosta. Tähän arvoon ei sisällytetä tupakkavalmisteita, alkoholijuomia, parfyymia, toalettivettä eikä kahvi- ja teevalmisteita, joita matkustaja saa tuoda verotta tietyt määrät. Rajoitukset perustuvat matkatavaradirektiivin säännöksiin. Arvonlisäverolain 71 §:n 3 kohdan nojalla palvelun myynti ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella ulkomaille matkustaville on verotonta. Tämän mukaisesti muun muassa tarjoilupalvelujen myynti sekä jäsenvaltioiden välisessä että yhteisön ulkopuolelle suuntautuvassa liikenteessä olevilla aluksilla on verotonta.

Vesi- ja ilma-alusten muonitus

Tavaroiden myynnistä ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen varustamiseksi tai tällaisella aluksella tapahtuvaa myyntiä varten ei suoriteta arvonlisäveroa arvonlisäverolain 70 §:n 7 kohdan perusteella. Tavaroiden myynti kansainvälisessä liikenteessä olevien vesialusten ja lentokoneiden muonittamiseksi on tämän mukaisesti arvonlisäverotonta. Tavaroiden hankinta vesi- tai ilma-alusten muonittamiseksi ei myöskään muodosta yhteisöankintaa arvonlisäverolain 26 c §:n 3 momentin perusteella.

Arvonlisäverolain 94 §:n 1 momentin 21 kohdan mukaan arvonlisäveroa ei suoriteta tullilain 9 §:ssä tarkoitettujen tullittomien

tavaroiden maahantuonnista. Tullittomia ovat ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitettut tavarat sekä poltto- ja voiteluaineet, jotka alus tuo mukanaan Suomen tullialueelle tai jotka siihen Suomen tullialueella toimitetaan sen omaa käyttöä varten. Tullittomuus koskee myös aluksessa Suomen tullialueella kulutettavia tavaroita.

Verovarastointimenettely

Arvonlisäverolain 72 h—72 j §:ään on sisällytetty kuudennen arvonlisäverodirektiivin 28 c artiklan E kohdan B alakohdan e alakohdan mukaiset säännökset verovarastointimenettelystä.

2.2.3. Ahvenanmaan liikennettä koskevat erityissäännökset

Yleistä

Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen (SopS 103/94) liitteenä olevan pöytäkirjan N:o 2 mukaan Ahvenanmaan maakunta jää niiden Euroopan yhteisön säännösten soveltamisalan ulkopuolelle, joiden tarkoituksena on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden arvonlisäverotusta, valmisteverotusta ja muita välillisen verotuksen muotoja koskevaa lainsäädäntöä. Pöytäkirjan mukaan Ahvenanmaan maakuntaa pidetään arvonlisäverotuksessa kolmantena alueena ja valmisteverotuksessa direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä kansallisena alueena.

Poikkeus mahdollistaa sen, että Ahvenanmaan maakunnan ja yhteisön välisessä liikenteessä voidaan jatkaa verotonta myyntiä vesi- ja ilma-alusten matkustajille vuoden 1999 kesäkuun jälkeenkin, jolloin verovapaus poistuu muusta jäsenmaiden välisestä liikenteestä. Poikkeuksen neuvottelemisen taustalla oli alun perin nimenomaan se, että arvonlisä- ja valmisteverottoman matkustajamyynnin säilyttämistä pidettiin tärkeänä Ahvenanmaan liikenneyhteyksille ja sitä kautta maakunnan koko taloudelle.

Valmisteverotus

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (1266/1996), jäl-

jempänä *erillislaki*, 28 §:n 2 ja 3 kohdan mukaan valmisteverotuslain 16 §:n 6 kohtaan ja 20 §:n 1 momenttiin sisältyviä säännöksiä kolmannen maan liikenteessä olevien alusten verottomasta muonituksesta aluksilla tapahtuvaa kulutusta ja myyntiä varten sovelletaan, jos kysymyksessä on ilma-alus, joka liikennöi ammattimaisesti Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välillä, taikka ilma- tai vesialus, joka liikennöi ammatillisesti Suomen ja Euroopan yhteisön ulkopuolisen maan tai muun jäsenvaltion välillä siten, että kuljetukseen sisältyy pysähtyminen Ahvenanmaan maakunnassa. Tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien verotonta myyntiä matkatavaroissa mukaan otettavaksi tällaisella aluksella Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välillä matkustavalle on kuitenkin Ahvenanmaata koskevan erillislain 30 §:ssä rajoitettu vastaaviin määriin, jotka oikeuttavat verovapaaseen maahantuontiin yhteisön ulkopuolelta. Lisäksi oluen osalta verovapaus on rajoitettu kahteen litraan matkustajaa kohden.

Ahvenanmaata koskevan erillislain 28 §:n 1 kohdan sekä valmisteverotuslain 16 §:n 6 kohdan ja 20 §:n 1 momentin perusteella ilma- ja vesialusten muonittaminen aluksilla tapahtuvaa kulutusta tai myyntiä varten on lisäksi valmisteverosta vapaata silloin, kun alus liikennöi Ahvenanmaan maakunnan ja toisen yhteisön jäsenvaltion kuin Suomen välillä taikka yhteisöön kuulumattoman maan välillä.

Ahvenanmaan maakunnan ja muiden pohjoismaiden kuin Suomen välillä liikennöivän vesialuksen sekä sellaisen Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä liikennöivän vesialuksen, joka pysähtyy Ahvenanmaan maakunnassa, muonituksen verovapauteen aluksella matkustajille tapahtuvaa myyntiä varten sovelletaan lisäksi Ahvenanmaan erillislain 29 §:ssä tarkoitettuja, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan satamien välisessä liikenteessä olevien matkustaja-alusten muonituksesta pohjoismaiden kesken tehdystä sopimuksesta (SopS 30/69) johtuvia rajoituksia.

Verotonta muonitusta koskevia säännöksiä ei sovelleta vesialukseen, joka liikennöi pelkästään Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välillä.

Ahvenanmaata koskevan erillislain 28 ja 30 §:n sekä valmisteverotuslain 20 §:n 3 momentin perusteella lentokenttien verottomien tavaroiden myymälöissä matkustajille matkatavaroissa mukaan otettaviksi luovutet-

tavat tuotteet ovat valmisteverottomia vastaavin ehdoin kuin myynti matkan aikana lentokoneessa.

Arvonlisäverotus

Arvonlisäverotuksessa Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välisillä linjoilla liikennöivillä ilma-aluksilla tapahtuva ja vastaava myynti lentokentillä on vapautettu verosta. Vesialuksilla myytävien tavaroiden osalta verovapaus koskee vain kansainvälisillä linjoilla liikennöiviä aluksia. Matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnin verovapautta on rajoitettu kosemaan alkoholi-, tupakka-, makeis- ja kosmetiikkatuotteita. Alkoholi- ja tupakkatuotteiden verovapaus on rajoitettu verovapaata tuontioikeutta vastaaviin määriin. Oluen verovapaa myynti on kuitenkin rajoitettu kahteen litraan matkustajaa kohden. Vesialuksilla muiden kuin alkoholi- ja tupakkatuotteiden verotonta myyntiä ei sen sijaan ole rajoitettu. Edellä mainitut rajoitukset koskevat myyntiä Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen tai muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle, jolla on tätä kuljetusta koskeva matkalippu tai vastaava asiakirja. Verovapautta koskevat säännökset sisältyvät Ahvenanmaata koskevan erillislain 12 §:ään. Verottomuus koskee myös aluksella kulutettaviksi tarkoitettuja tavaroita.

Ahvenanmaan maakunnan ja muun jäsenvaltion kuin Suomen tai yhteisön ulkopuolisen maan välillä liikennöivällä vesi- tai ilma-aluksella tapahtuvat myynnit on vapautettu verosta Ahvenanmaata koskevan erillislain 12 §:n ja arvonlisäverolain 70 §:n 7 kohdan perusteella. Verovapaus koskee myös sellaisilla vesi- tai ilma-aluksilla Suomen ja toisen jäsenvaltion välillä matkustavaa, jos kuljetukseen sisältyy pysähtyminen Ahvenanmaan maakunnassa.

Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevilla lentokentillä tapahtuva myynti muuhun jäsenvaltioon kuin Suomeen tai yhteisön ulkopuolelle matkustavalle on verotonta Ahvenanmaata koskevan erillislain 13 §:n ja arvonlisäverolain 70 b §:n 3 momentin perusteella.

Tavaroiden myynti ja maahantuonti ammatillisessa kansainvälisessä liikenteessä olevien vesi- tai ilma-aluksien muonitusta varten on verotonta arvonlisäverolain 70 §:n 7 kohdan ja 94 §:n 21 kohdan nojalla. Vesialusten muonitukseen sovelletaan kuitenkin

ulkomaan liikenteessä olevissa matkustajaluksissa myytävien tavaroiden verottamisesta eräissä tapauksissa annettua lakia (397/1969), jos kysymyksessä on Ahvenanmaan maakunnan ja muiden pohjoismaiden välillä liikennöivä vesialus tai sellainen muun Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä liikennöivä vesialus, joka pysähtyy Ahvenanmaan maakunnassa. Mainitun lain nojalla suoritettavaa veroa ei kanneta laissa tarkoitetuista, matkustajien tarvetta vastaavista määristä alkoholijuomia, olutta, tupakkavalmisteita, makeis- ja kosmetiikkatuotteita eikä muista tavaroista, joiden yksikköhinta alukselle toimitettaessa ei ylitä 385 markkaa. Vero ei ole arvonnäisäverotuksessa vähennyskelpoinen.

Pelkästään Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välisessä liikenteessä olevien vesialusten muonitus on arvonnäisäverollista normaalein vähennysoikeuksin.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Valmisteverotus

Järjestelmädirektiivin 28 artiklassa tarkoitettu jäsenvaltioiden välisillä meri- ja lentomatoilla matkustaville matkatavaroissa mukaan otettavaksi myytävien tuotteiden verovapaus päättyy 30 päivänä kesäkuuta 1999, mikä edellyttää valmisteverotuslain vastaavien verovapaussäännösten kumoamista.

Ehdotuksen mukaan lentokentällä olevissa myymälöissä ei enää voitaisi luovuttaa verottomia tuotteita toiseen jäsenvaltioon matkustavalle 1 päivästä heinäkuuta 1999 alkaen, vaan tuotteista olisi suoritettava valmistevero samalla tavalla kuin muistakin Suomessa verolliseen kulutukseen luovutettavista tuotteista.

Ehdotuksen mukaan verovapaussäännöksen kumoutuessa jäsenvaltioiden välisillä matoilla liikennöiviin lentokoneisiin ja laivoihin ei enää 1 päivästä heinäkuuta 1999 alkaen voitaisi muonittaa valmisteveroa suorittamatta veron alaisia tuotteita aluksella matkustajille matkatavaroissa mukaan otettavaksi tapahtuvaa myyntiä varten, vaan tuotteista olisi suoritettava valmistevero luovutettaessa niitä alukseen väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmästä. Vastaavasti yhteisön ulkopuolelta saapuvien alusten mukanaan tuomien varastojen maahantuonnin verovapaus päättyisi siltä osin kuin aluksella olevat

tuotteet myydään jäsenvaltioiden välisen matkan osuudella matkatavaroissa mukaan otettaviksi.

Jäsenvaltioiden väliseksi matkaksi katsotaisiin meri- tai lentomato kahden yhteisön veroalueeseen kuuluvan sataman tai lentotaseaman välillä silloinkin, kun alus matkallaan kulkee kansainvälisellä vesialueella tai ilmatilassa. Tämä vastaisi nykyistä käytäntöä.

Jäsenvaltioiden yhteiseen tulkintaan perustuen jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä oleviin aluksiin toisessa jäsenvaltiossa muonituksen yhteydessä verotettuja tuotteita ei verotettaisi Suomessa, jos tuotteita ei pidetä tosiasiallisesti myynnissä Suomen veroalueella.

Kansainvälisessä liikenteessä olevissa lentokoneissa ja laivoissa kulutettavien tuotteiden verovapaus säilyisi nykyisen kaltaisena.

Säännöksillä ei myöskään asiallisesti muutettaisi Suomen ja yhteisön ulkopuolisen alueen välillä liikennöivillä tai tällaisella alueella pysähtyvillä aluksilla tapahtuvaa verovapaata myyntiä koskevia säännöksiä, jos alukseen voi nousta tai siitä voi poistua matkustajia yhteisön ulkopuolisella alueella. Tällaisia aluksia voitaisiin siten muonittaa verottomasti nykyistä vastaavalla tavalla aluksilla matkustajille matkatavaroissa mukaan otettavaksi tapahtuvaa myyntiä varten. Vastaava verottomuus koskisi edelleen yhteisön ulkopuolelta saapuvien alusten mukanaan tuomia muonitusvarastoja. Tällaisilla aluksilla Suomen veroalueelle matkustavien henkilöiden mukanaan tuomat alkoholijuomat ja tupakkatuotteet verotettaisiin maahantuonnin yhteydessä matkustajalta siltä osin kuin valmisteverotuslain 19 §:ssä verottomaksi säädetty maahantuontimäärät ylittyvät, kuten nykyisinkin. Matkustajan mukanaan tuomien tuotteiden verottomuutta koskevia säännöksiä ehdotetaan kuitenkin tarkistettaviksi siten, että niissä tapauksissa, joissa matkustaja voi osoittaa mukanaan tuomansa tuotteet hankituiksi yhteisön veroalueelta, tällaisten tuotteiden tuontiin sovellettaisiin toisesta yhteisön jäsenvaltiosta saapuvan matkustajan verottomia tuontimääriä, joista säädetään valmisteverotuslain 18 §:ssä. Tätä koskeva säännös olisi yhdenmukainen järjestelmädirektiivin 8 artiklan kanssa, jonka mukaan yksityishenkilön hankkimat ja mukanaan kuljettamat tuotteet verotetaan siinä jäsenvaltiossa, jossa ne on hankittu, joskin tätä oikeutta rajoittaa Suomelle myönnetty lupa

rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta saapuvan matkustajan mukanaan tuomien alkoholi-juomien ja tupakkatuotteiden verottomia määriä.

Lentokentillä olevissa verottomien tavaroiden myymälöissä yhteisön ulkopuolelle matkustaville luovutettavat tuotteet olisivat edelleen verottomia. Myymälöitä koskevaa säännöstä selkeytettäisiin kuitenkin käytäntöä vastaavasti siten, että myymälän edellytettäisiin olevan valmisteverotuslain 7 §:n 2 kohdassa tarkoitettu luvanvarainen veroton varasto, mikä olisi käytännön syistä tarkoituksenmukainen järjestely. Valmisteveron alaisia tuotteita voitaisiin siirtää myymälään muista verottomista varastoista väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmässä.

3.2. Arvonlisäverotus

Jäsenvaltioiden välisillä meri- tai lentomatoilla matkustaville tapahtuvia tavaroiden myyntejä koskevan kuudennen arvonlisäverodirektiivin 28 k artiklan verovapaussäännösten soveltamisajan päättymisen 30 päivänä kesäkuuta 1999 edellyttää, että arvonlisäverolakiin sisältyvät vastaavat säännökset kumotaan.

Ehdotuksen mukaan matkustajan henkilökohtaisissa matkatavaroissa kuljetettavien tavaroiden myynti toiseen jäsenvaltioon matkustavalle tulisi arvonlisäverolliseksi 1 päivästä heinäkuuta 1999 alkaen. Lentokentillä sijaitsevat verovapaiden tavaroiden myymälät eivät enää voisi myydä verotta tavaroita toiseen jäsenvaltioon matkustavalle henkilölle. Veroa olisi suoritettava myös tällaisten tavaroiden myynnistä toiseen jäsenvaltioon matkustavalle aluksessa yhteisön sisäisen ilma- tai vesikuljetuksen aikana. Verotusmaa määräytyisi matkustajakuljetuksen lähtömaan perusteella.

Tavaroiden myynti kulutettavaksi matkan aikana säilyisi aikaisempaan tapaan verottomana, vaikka tavarat myytäisiin jäsenvaltioiden välisen matkustajakuljetuksen aikana.

Direktiivin 28 k artiklan soveltamisajan päättymisellä ei myöskään olisi vaikutusta palvelujen myynnin verokohteluun, vaikka palvelut olisi myyty jäsenvaltioiden välillä liikennöivällä aluksella. Tällaiset palvelut säilyisivät siten aikaisempaan tapaan verottomina.

Suomen ja kolmannen maan välillä liikennöivillä tai tällaisessa maassa pysähtyvillä aluksilla tapahtuva tavaroiden ja palvelujen

myynti samoin kuin tavaroiden myynti lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä yhteisön ulkopuolelle matkustavalle olisi entiseen tapaan verotonta. Tavaroiden maahantuonti olisi verollista siltä osin kuin tuontimäärät ylittävät verottomalle tuonnille asetetut rajat.

Tavaroiden myynti alusten muonittamista varten säilyisi nykyiseen tapaan verottomana. Myös muonitustavaroiden maahantuonnin ja yhteisöehdokinnon verokohtelu säilyisi nykyisenä.

Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 28 c artiklan E kohdan B alakohdan e alakohtaan sisältyvän säännöksen nojalla jäsenvaltiot voivat säätää verovarastointimenettelyn soveltamisesta muun muassa tavaroihin, jotka on tarkoitettu verovelvollisille 28 k artiklassa tarkoitetuissa olosuhteissa suoritettavaa toimitusta varten eli myytäviksi matkatavaroissa mukaan otettaviksi lentokentällä verottomien tavaroiden myymälässä toiseen jäsenvaltioon matkustavalle tai toiseen jäsenvaltioon suuntautuvan lento- tai vesikuljetuksen aikana. Tällaisten tavaroiden myynnistä verovarastoon tai verovarastomenettelyssä olevien tavaroiden myynnistä ei ole suoritettava arvonlisäveroa. Direktiivin 28 k artiklan soveltamisajan päättymisen voidaan tulkita johtavan siihen, ettei jäsenvaltioiden välisiin matkustajakuljetuksiin liittyviin verollisina luovutettaviin tavaroihin voisi enää 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen soveltaa verovarastointimenettelyä. Asia on kuitenkin tulkinnanvarainen. Verovarastointimenettelyyn asettamisen yhteydessä tavaroiden erotelu verollisena ja verottomana myytäviin tavaroihin olisi käytännössä vaikeasti toteutettava. Tämän vuoksi muonitustavaroihin voitaisiin ehdotuksen mukaan nykyiseen tapaan soveltaa verovarastointimenettelyä, vaikka tavarat myöhemmin myytäisiin verollisena toiseen jäsenvaltioon matkustavalle.

3.3. Ahvenanmaan liikennettä koskevat erityissäännökset

Koska Ahvenanmaan maakunta ei kuulu Euroopan yhteisön veroalueeseen, niillä jäsenvaltioiden välillä liikennöivillä vesi- ja ilma-aluksilla, jotka pysähtyvät Ahvenanmaan maakunnassa siten, että alukseen voi nousta tai siitä poistua matkustajia, matkatavaroissa mukaan otettavaksi myytävät tuotteet säilyisivät aikaisempaan tapaan valmist- ja arvonlisäverottomina. Myös Ahvenan-

maan maakunnasta yhteisön veroalueen ulkopuolelle tai muihin jäsenvaltioihin kuin Suomeen liikennöivillä vesi- tai ilma-aluksilla sekä Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välillä liikennöivillä ilma-aluksilla myytävät tuotteet säilyisivät aikaisempaan tapaan verottomina. Verovapaan myynnin jatkumisen vuoksi näihin aluksiin voitaisiin edelleen muonittaa valmisteveron alaisia tuotteita matkustajille myytäväksi.

Ahvenanmaan liikenteessä olevissa aluksissa suoritettavien palvelujen ja kulutettavien tuotteiden verovapaus säilyisi niin ikään nykyisellään.

Valmisteverotuslakiin ja arvonlisäverolakiin ehdotettujen muutoksien vuoksi tarkistettaisiin Ahvenanmaata koskevan erillislain säännöksiä. Ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan pääosin teknisiä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

4.1.1. Yleistä

Verovapaan myynnin päättymisen vaikutus valtiontalouteen on verrattain neutraali. Kysymyksessä on lähinnä verovapaata myyntiä ja kansainvälistä liikennettä harjoittavien laiva- ja lentoyhtiöiden sekä Ilmailulaitoksen sopeutuminen uuteen tilanteeseen. Tätä helpottavat meriliikenteessä EU:n jäsenyysneuvottelujen yhteydessä saavutettu Ahvenanmaan maakunnan erityisasema sekä lentoliikenteen suotuisa kehitys.

Verovapaan myynnin poistamisen taloudellisten vaikutusten arviointi on tehty olemassa olevien selvitysten ja asiantuntijahaastattelujen avulla. Arviointia on hankaloittanut se, että erityisesti meriliikenteen osalta on vielä avoimena verovapaan myynnin jatkuvuuden turvaavat reittijärjestelyt. Verovapaa myynti on verotuen muodossa tuettua toimintaa, joka ratkaisevasti parantaa laiva- ja lentoliikenteen toimintaedellytyksiä, mutta saattaa vääristää elinkeinojen välistä kilpailua. Myöskään verovapaan myynnin osittaisen purkautumisen mahdollisesti myönteisiä vaikutuksia maalla tapahtuvaan kulutukseen ja elinkeinotoimintaan ei ole voitu osoittaa.

Verovapaan myynnin siirtyminen meriliikenteessä verovapauden jatkumisen mahdollistaville reiteille sekä laivojen ja lentokoneiden muonituksen siirtyminen alemman verokannan maihin ja muut verovapauden loppu-

misesta aiheutuvat järjestelyt aiheuttavat sen, että valtion arvonlisä- ja valmisteveron tuotto kasvaa vain vähäisessä määrin tai ei lainkaan verovapaan myynnin päättymisen välittömänä seurauksena. Välillisten vaikutusten, kuten muutokset matkustajamäärissä, laivayhtiöiden henkilöstömäärissä sekä väli-tuotepanosten käytössä, voidaan myös odottaa jäävän verrattain pieniksi. Suhteellisesti eniten työllisyys heikkenisi lentoliikenteessä, jonka menetyksiksi on arvioitu noin 100 henkilötyövuotta.

Suomessa toimivien laiva- ja lentoliikenne-yhtiöiden verovapaan myynnin arvo matkatavaroissa maihin vietävien tuotteiden osalta oli vajaat kolme miljardia markkaa vuonna 1996. Siitä meriliikenteen osuus on noin 80 ja ilmailiikenteen 20 prosenttia. Yhteisömatkustajien osuus myynneistä on meriliikenteessä runsas 80 ja ilmailiikenteessä 60 prosenttia.

4.1.2. Matkustajalaivaliikenne

Myymälä- ja kioskimyynti muodostaa noin 40 prosenttia matkustajalaivaliikenteen tuloista Liiketaloudellisen Tutkimuslaitoksen vuoden 1996 selvityksen mukaan. Verovapaan myynnin merkittävyys voi pakottaa laivayhtiöt verovapauden poistuessa yhteisöliikenteessä liikennöimään reiteillä, joilla verovapaata myyntiä voidaan edelleen harjoittaa. Suomalaisilla laivayhtiöillä on mahdollisuus säilyttää verovapaa myynti Tukholmaan ja Saksaan suuntautuvassa liikenteessä reittimuutoksilla ja pysähtymällä Virossa tai Ahvenanmaan maakunnassa. Korvaavien reittien suunnitteluun liittyy kuitenkin ongelmia aikataulujen, lisääntyvien satamamaksujen ja polttoainekustannusten muodossa. Tallinnan sataman ahtaus sekä Ahvenanmaan saariston ympäristöongelmat on myös otettava huomioon reittien suunnittelussa.

Merenkurkun liikenteessä verovapaa myynti päättyy. Vaasa-Uumaja reitillä on vajaat miljoona matkustajaa vuodessa, jonka on arvioitu myynnin päättymisen ja sitä seuraavan lippuhintojen korotuksen johdosta laskevan kolmannekseen. Työpaikkojen välitön menetys lauttaliikenteessä olisi noin 350 henkilötyövuotta siinä tapauksessa, että Vaasan ja Uumajan liikenne lakkaisi kokonaan. Vuoden 1999 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä päätettiin, että Ruotsin ja Suomen liikenneministeriöt jatkavat neuvot-

teluja Merenkurkun liikenteen tuesta. Asiaa pohtineen työryhmän selvityksen mukaan tuen tarve olisi vuodessa noin 30 miljoonaa markkaa. Neuvotteluissa Ruotsin kanssa on lähdetty siitä, että kummankin maan tukiosuus olisi 50 prosenttia tästä summasta.

4.1.3. Lentoliikenne

Verovapaa myynti loppuu yhteisömaiden välisessä liikenteessä mutta säilyy EU:n ulkopuolelle suuntautuvassa liikenteessä. Sellaisia maakuntien lentoasemien myymälöitä suljetaan kannattamattomina, joista ulkomaan lennot suuntautuvat lähes yksinomaan toiseen EU-maahan. Verovapaan myynnin päättyminen aiheuttaa Finnairille noin 80 miljoonan ja Ilmailulaitokselle noin 40 miljoonan markan tulonmenetyksen. Ilmailulaitoksen tulonmenetys koostuu lähinnä vuokratuloista. Menetettävää tuloa lentoyhtiöt pyrkinevät korvaamaan toimintaansa tehostamalla ja kustannuksia karsimalla mutta myös nostamalla lippujen hintoja esimerkiksi charterlentojen osalta, joissa verovapaan myynnin merkitys on reittilentoja selvästi suurempi.

4.2. Hallinnolliset vaikutukset

Valmisteverotuksessa sisäliikenteen vero-

vapaan myynnin ja sitä varten tapahtuvan verottoman muonituksen takia tullilaitoksen on tarkistettava aluksia muonittavien varastonpitäjien lupaehdot. Samalla verottomien varastojen valvontatarve lisääntyy, koska varastosta on mahdollista toimittaa tuotteita aluksille sekä verottomasti että verollisina. Muutos lisää jonkin verran myös piiritullikamareiden verotus- ja tarkastustehtäviä, jos aluksilla tapahtuu verollista myyntiä. Verotuksen lisätehtävät voidaan kuitenkin hoitaa nykyisin voimavaroin.

Verotuksen valvonnassa ja tarkastuksessa painopistealueina tulevat olemaan tavarantoimittajiin, muonitukseen, alusten kokonaiskulutukseen ja kirjanpitoon kohdistuva valvonta ja tarkastus, kuten nykyisinkin. Matkustajien tuomisten valvontaa suoritetaan tietoperäisen ja riskianalyysiin pohjautuvan järjestelmän perusteella tarpeen mukaan. Tullilaitoksen kannalta esityksen ei lähtökohtaisesti katsota edellyttävän lisävoimavaroja.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Asiaa valmisteltaessa on kuultu Tullihallitusta, Verohallitusta, Ahvenanmaan maakuntahallitusta sekä varustamo- ja ilmailualan edustajia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Valmisteverotuslaki

19 §. Pykälässä säädetään yhteisön veroalueen ulkopuolelta Suomeen matkustavan henkilön mukanaan tuomien tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien verovapaan tuonnin määrällisistä rajoituksista. Säännöstä sovelletaan myös matkustajaan, joka saapuu Suomen ja yhteisön veroalueeseen kuulumattoman alueen välillä liikennöivällä aluksella taikka sellaisella aluksella, joka liikennöi yhteisössä siten, että alus matkallaan pysähtyy yhteisön veroalueeseen kuulumattomassa satamassa ottaakseen tai jättääkseen siellä matkustajia.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jolla selkeytettäisiin yhteisön ulkopuolelta saapuvan matkustajan verotonta tuontioikeutta sellaisissa tapauksissa, jossa matkustajan

mukanaan tuomat alkoholijuomat ja tupakkatuotteet on hankittu yhteisön toisesta jäsenvaltiosta esimerkiksi ennen alukseen nousemista. Tällaisiin tuotteisiin sovellettaisiin lain 18 §:ää, jossa säädetään toisesta jäsenvaltiosta Suomeen saapuvan yksityishenkilön verotonta tuontioikeutta koskevista tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien määrällisistä rajoituksista. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että matkustaja voisi osoittaa hankkineensa tuotteet yhteisön veroalueelta verolliseen hintaan. Tämä olisi välttämätöntä sen vuoksi, että matkustajalla on mahdollisuus hankkia matkansa aikana myös sellaisia tuotteita, joita ei ole yhteisössä verotettu.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin samalla tarpeettomana säännös, jonka mukaan yhteisön ulkopuolelta saapuvan matkustajan on ilmoitettava verotettavaksi ne määrät alkoholijuomia ja tupakkatuotteita, jotka ylittävät verottomiksi säädetty määrät. Tätä koskeva

ilmoitusvelvollisuus seuraa lain 4 ja 24 §:stä.

20 §. Pykälästä poistettaisiin jäsenvaltioiden välisen matkustajaliikenteen verovapaata myyntiä koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin nojalla verovapaa myynti olisi edelleen mahdollista matkustajille matkatavaroissa mukaan otettavaksi sellaisella vesi- tai ilma-aluksella, joka liikennöi ammattimaisesti Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välillä taikka joka matkallaan poikkeaa yhteisön ulkopuolella ottaakseen tai jättääkseen siellä matkustajia. Tällaisia aluksia voitaisiin siten edelleen muonittaa verottomasti myös aluksilla tapahtuvaa myyntiä varten lain 16 §:n 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Pykälän 2 momentin nojalla verovapaa myynti olisi niin ikään mahdollista lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä matkatavaroissa mukaan otettavaksi, jos myynti tapahtuu yhteisön ulkopuolelle matkustavalle. Momentissa täsmennettäisiin selkeyden vuoksi, että tällaisen myymälän tulisi olla 7 §:n 2 kohdassa tarkoitettu veroton varasto. Myymälällä tulisi tällöin olla 8 §:ssä tarkoitettu Tullihallituksen myöntämä lupa, mikä vastaisi nykyistä käytäntöä.

75 §. Pykälän 2 momentin mukaan 20 §:ää sovelletaan 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka. Koska ehdotuksen mukaan viimeksi mainitussa pykälässä säädettäisiin edelleen verottomasta myynnistä Suomen ja yhteisön ulkopuolisen alueen välisessä liikenteessä matkustaville, lain 75 §:n 2 momentti kumottaisiin.

1.2. Arvonlisäverolaki

26 c §. Pykälän 3 momentin 1 kohtaan tehtäisiin 70 §:ään lisättäväksi ehdotetusta 2 momentista aiheutuva viittaustarkistus.

26 d §. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaava viittaustarkistus kuin 26 c §:ään.

70 §. Voimassa olevan 70 §:n 7 kohdan mukaan verotonta on tavaroiden myynti ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen varustamiseksi tai tällaisella aluksella tapahtuvaa myyntiä varten sekä aluksella tapahtuva myynti ulkomaille matkustaville. Säännöksen perusteella aikaisempaan tapaan verottomana säilyisi tavaroiden myynti vesi- tai ilma-aluksille niiden varustamiseksi ja niillä matkan aikana tapahtuvaa myyntiä varten, aluksilla matkan aikana kulutettaviksi tarkoitettujen tavaroi-

den myynti sekä matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynti yhteisön ulkopuolelle ja yhteisön ulkopuolelta Suomen alueelle matkustaville.

Henkilökohtaisissa matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynti aluksilla toiseen jäsenvaltioon matkustavalle on arvonlisäverollista 1 päivästä heinäkuuta 1999 alkaen. Mainitun myynnin verollisuudesta säädettäisiin 70 §:n uudessa 2 momentissa. Verollisuus koskisi myyntiä lain 63 c §:ssä tarkoitettua yhteisön alueella tapahtuvan henkilökuljetuksen aikana.

70 a §. Voimassa olevan 70 a §:n nojalla matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynti toiseen jäsenvaltioon matkustavalle on verotonta lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä ja vesitai ilma-aluksessa matkan aikana pykälässä säädetyin rajoituksin. Mainittujen myyntien verottomuus päättyy 30 päivänä kesäkuuta 1999 kuudennen arvonlisäverodirektiivin 28 k artiklan soveltamisajan päättyessä. Tämän vuoksi pykälän 1—3 momentti kumottaisiin 1 päivästä heinäkuuta 1999 alkaen.

Pykälän 4 momentin mukaan muu tavaroiden myynti ulkomaille matkustaville vesi- ja ilma-aluksissa toiseen jäsenvaltioon tapahtuvan matkan aikana on verotonta, jos tavarat on tarkoitettu kulutettavaksi aluksella. Aluksella yhteisön sisäisen matkan aikana kulutettavien tavaroiden myynti jatkuisi verottomana nykyiseen tapaan 70 §:n 1 momentin 7 kohdan perusteella. Pykälän 4 momentti kumottaisiin tarpeettomana.

70 b §. Voimassa olevan 70 b §:n 3 momentin 1 virkkeen mukaan veroa ei suoriteta matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä 70 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa paikassa yhteisön ulkopuolelle matkustavalle. Matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynti yhteisön ulkopuolelle matkustaville jatkuisi nykyiseen tapaan verottomana. Koska 70 b §:n 3 momentti sisältää viittauksen kumottavaksi ehdotetun 70 a §:n 1 momentin 1 kohtaan, maininnat lentokentällä sijaitsevasta tullikoodiksi 99 artiklassa tarkoitettua tullivarastosta ja 72 j §:ssä tarkoitettua varastosta sisällytettäisiin 70 b §:n 3 momenttiin.

72 i §. Verovarastointimenettelyä sovellettaisiin nykyiseen tapaan tavaroihin, jotka on tarkoitettu myytäviksi ulkomaille matkustaville vesi- ja ilma-aluksilla tai lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä. Tämä koskisi myös tavaroita, jotka

myöhemmin mahdollisesti myytäisiin verolisina toiseen jäsenvaltioon matkustavalle. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin 70 §:n muutoksesta aiheutuva viittaustarkistus ja sisällytettäisiin viittaus ehdotettuun uuteen 70 §:n 2 momenttiin sekä säännös verovarastomenettelyn soveltamisesta tavaroihin, jotka myydään 70 b §:n 3 momentissa tarkoitettussa paikassa toiseen jäsenvaltioon matkustavalle. Viittaus kumottavaksi ehdotettuun 70 a §:ään poistettaisiin.

94 §. Pykälän 1 momentin 9 kohtaan tehtäisiin vastaava viittaustarkistus kuin 26 c §:ään.

95 §. Voimassa olevan arvonlisäverolain 95 § 1 ja 2 momentti sisältää säännökset yhteisön ulkopuolelta Suomeen saapuvan matkustajan oikeudesta tuoda verotta henkilökohtaisia matkatavaroita. Pykälän 2 momenttiin sisältyy viittaus kumottavaksi ehdotettuun 70 a §:n 2 momenttiin. Selkeyden vuoksi verottomaan maahantuontiin oikeuttavia määriä alkoholi- ja tupakkatuotteita ynnä muita tuotteita koskeva luettelo sisällytettäisiin pykälän 2 momenttiin. Muutos olisi lakitekninen.

1.3. Laki Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön

8 §. Pykälän 1 ja 2 momenttiin tehtäisiin arvonlisäverolain 70 §:ään lisättäväksi ehdotetusta 2 momentista aiheutuva viittaustarkistus.

12 §. Lain 12 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään tavaroiden ja palvelujen myynnistä vesi- tai ilma-aluksella Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen tai muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin vastaava viittaustarkistus kuin 8 §:ään. Pykälän 2 momentin 1 kohtaan tehtäisiin viittaustarkistus, jonka mukaan viittaus arvonlisäverolain 70 a §:n 2 momenttiin muutettaisiin koskemaan arvonlisäverolain 95 §:n 2 momenttia.

Pykälän 4 momentin mukaan arvonlisäverolain 70 a §:n 1 momentin 2 kohtaa ei sovelleta myyntiin toiseen jäsenvaltioon matkustavalle, jos kuljetuksen lähtöpaikka on Ahvenanmaan maakunta tai jos kuljetukseen sisältyy pysähtyminen Ahvenanmaan maakunnassa. Edellä mainittu myynti olisi edelleenkin verotonta arvonlisäverolain 70 §:n 1 momentin 7 kohdan perusteella. Kumottavaksi ehdotetun 70 a §:n soveltamisen pois-

sulkeva säännös kumottaisiin tarpeettomana.

13 §. Pykälässä säädetään lentokentällä myytävien, matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden verottomuudesta. Pykälän 3 momentin mukaan arvonlisäverolain 70 a §:n 1 momentin 1 kohtaa ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevalla lentokentällä tapahtuvaan tavarain myyntiin. Edellä mainittu myynti olisi edelleen verotonta pykälän 1 momentin ja arvonlisäverolain 70 b §:n 3 momentin perusteella. Kumottavaksi ehdotetun 70 a §:n soveltamisen poissulkeva säännös kumottaisiin tarpeettomana.

28 §. Pykälässä olevaa viittausta valmisteverotuslain 20 §:ään tarkistettaisiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Ahvenanmaan liikenteessä olevien lentokoneiden ja laivojen verottomasta muonituksesta aluksilla tapahtuvaa kulutusta ja matkustajille matkatavaroissa mukaan otettavaksi tapahtuvaa myyntiä varten. Säännöksessä tarkoitettujen alusten veroton muonitus säilyisi ennallaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin selkeyden vuoksi erikseen Ahvenanmaan lentoihin liittyvästä lentokentällä myytävien tuotteiden verovapaudesta. Ehdotetun valmisteverotuslain 20 §:n 2 momentin mukaan valmisteveron alaisen tuotteiden myynti lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä yhteisön ulkopuolelle matkustavalle matkatavaroissa mukaan otettavaksi on verotonta. Verovapautta sovellettaisiin edelleen myös myyntiin Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevalla lentokentällä olevassa verottomien tavaroiden myymälässä toiseen jäsenvaltioon tai yhteisön ulkopuolelle matkustavalle. Säännöksen mukaan verottomia olisivat myös tuotteet, jotka myydään matkatavaroissa mukaan otettavaksi lentokentällä olevassa myymälässä Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen tai muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle, joskin näille matkustajille myytävien tuotteiden verottomuus olisi rajoitettu Ahvenanmaata koskevan erillislain 30 §:ssä säädettyihin määriin nykyistä vastaavalla tavalla.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Valmisteverotuslain 75 § 2 momentin, jonka mukaan voimassa olevaa valmisteverotuslain 20 §:ää sovelletaan 30 päivään kesä-

kuuta 1999, kumoaminen tulisi voimaan samana ajankohtana uuden 20 §:n voimaantulon kanssa. Vuoden 1999 heinäkuun alusta sovellettaisiin siten uutta 20 §:ää.

Lakeja sovellettaisiin arvonlisäverotuksessa, kun myyty tavara on toimitettu, yhteisöhankinta on suoritettu, maahantuodusta

tavarasta veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt, tavara on otettu omaan käyttöön tai tavara on siirretty varastointimenettelystä 1 päivänä heinäkuuta 1999 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 75 §:n 2 momentti ja

muutetaan 19 §:n 2 momentti ja 20 §,

sellaisena kuin niistä on 20 § laeissa 900/1995 ja 1265/1996, seuraavasti:

19 §

Tupakkatuotteet ja alkoholijuomat, jotka 1 momentissa tarkoitettu henkilö osoittaa hankituiksi verollisina toisesta jäsenvaltiosta, ovat kuitenkin verottomia sen mukaan kuin 18 §:ssä säädetään.

20 §

Verottomia ovat tuotteet, jotka myydään Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välisessä ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella matkustavalle matkatavarana mukaan otettaviksi.

Verottomia ovat tuotteet, jotka myydään

lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä yhteisön ulkopuolelle matkustavalle matkatavarana mukaan otettaviksi. Verottomien tavaroiden myymälällä tarkoitetaan 7 §:n 2 kohdassa mainittua verotonta varastoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Lakia sovelletaan tuotteisiin, jotka on luovutettu verottomasta varastosta, vastaanotettu toisesta jäsenvaltiosta, tuotu yhteisön ulkopuolelta tai, jos kysymys on toisessa jäsenvaltiossa verotetuista tuotteista, joita on pidetty Suomessa hallussa kaupallisessa tarkoituksessa lain tultua voimaan.

2.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 70 a §, sellaisena kuin se on laeissa 1486/1994, 1767/1995 ja 1264/1996,

muutetaan 26 c §:n 3 momentin 1 kohta, 26 d §:n 3 momentti, 70 §:n 7 kohta, 70 b §:n 3 momentti, 72 i §:n 2 momentti, 94 §:n 1 momentin 9 kohta ja 95 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 26 c §:n 3 momentin 1 kohta, 26 d §:n 3 momentti, 70 §:n 7 kohta, 70 b §:n 3 momentti, 72 i §:n 2 momentti ja 94 §:n 1 momentin 9 kohta mainitussa laissa 1767/1995 ja 95 §:n 2 momentti mainitussa laissa 1486/1994, sekä

lisätään 70 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1486/1994 ja 1767/1995, siitä lailla 1486/1994 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

26 c §

Yhteisöhankinnasta ei myöskään ole kyse, jos:

1) tavaran myynnistä ei olisi 58 §:n taikka 70 §:n 1 momentin 6 tai 7 kohdan nojalla suoritettava veroa, jos myynti tapahtuisi Suomessa;

26 d §

Kuljetusvälineenä ei kuitenkaan pidetä vesi- tai ilma-aluksia, jotka voidaan 58 §:n tai 70 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla myydä verotta.

70 §

Veroa ei suoriteta seuraavista myynneistä:

7) tavaran myynti ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen varustamiseksi tai tällaisella aluksella tapahtuvaa myyntiä varten sekä tällaisella aluksella tapahtuva myynti ulkomaille matkustaville, jollei 2 momentissa toisin säädetä.

Veroa suoritetaan matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä toiseen jäsenvaltioon matkustavalle, jos myynti tapahtuu vesi- tai ilma-aluksessa 63 c §:ssä tarkoitettun henkilökuljetuksen aikana.

70 b §

Veroa ei suoriteta matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä lentokentällä sijaitsevassa, tullikoodeksin 99 artiklassa tarkoitettussa tullivarastossa tai 72 j §:ssä

tarkoitettussa varastossa Yhteisön ulkopuolelle matkustavalle. Henkilölle, jonka kotipaikka on Norjassa, saadaan verotta myydä kuitenkin vain alkoholijuomia, tupakkavalmisteita, suklaa- ja makeist tuotteita, hajusteita, kosmeettisia aineita ja toaletti valmisteita.

72 i §

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös muihin tavaroihin, jos tavarat on tarkoitettu elinkeinonharjoittajalle 70 §:n 1 momentin 7 kohdassa ja 2 momentissa tai 70 b §:n 3 momentissa tarkoitettuja myyntejä varten taikka matkatavaroina mukaan otettavien tavaroiden myyntiä varten 70 b §:n 3 momentissa tarkoitettussa paikassa toiseen jäsenvaltioon matkustavalle.

94 §

Verotonta on seuraavien tavaroiden maahantuonti:

9) 58 §:n 1 momentissa tarkoitettut vesialukset ja 70 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettut ilma-alukset, varaosat ja varusteet;

95 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu matkustaja saa henkilökohtaisina matkatavaroina verotta tuoda tässä momentissa tarkoitettuja tavaroita enintään seuraavat määrät:

— 200 savuketta tai 100 pikkusikaria tai 50 sikaria tai 250 grammaa piippu- ja savuketupakkaa;

— 1 litra tislattuja juomia ja väkeviä alko-

holijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia, tai 2 litraa tislattuja juomia, väkeviä alkoholijuomia ja viini- tai alkoholipohjaisia aperitiivejä, alkoholi-juomia, joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, sekä kuohuviinejä ja väkeviä viinejä;

- 2 litraa hiilihapottomia viinejä;
- 50 grammaa parfyymia;
- 0,25 litraa toalettivettä;
- 100 grammaa teetä tai 40 grammaa teeuutetta ja esanssia; sekä
- yli 15-vuotiaalle matkustajalle 500

grammaa kahvia tai 200 grammaa kahviuutetta ja esanssia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Tätä lakia sovelletaan, kun myyty tavara on toimitettu, yhteisöhankinta on suoritettu, maahantuodusta tavarasta veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt, tavara on otettu omaan käyttöön tai tavara on siirretty varastointimenettelystä lain tultua voimaan.

3.

Laki

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1266/1996) 12 §:n 4 momentti ja 13 §:n 3 momentti sekä

muutetaan 8 §, 12 §:n 1 momentti sekä 2 momentin 1 kohta ja 28 § seuraavasti:

8 §

Mitä arvonlisäverolain 70 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa sekä 71 §:n 1 ja 5 kohdassa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun tavara kuljetetaan muualta Suomesta Ahvenanmaan maakuntaan tai Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen. Tällöin mainitun lain 70 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa sekä 71 §:n 5 kohdassa tarkoitetun verottomuuden edellytyksenä ei ole se, että ostajana on ulkomaalainen, joka ei ole Suomessa verovelvollinen.

Mitä arvonlisäverolain 70 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa sekä 71 §:n 1 ja 5 kohdassa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun tavara kuljetetaan Ahvenanmaan maakunnasta toiseen jäsenvaltioon.

12 §

Sovellettaessa arvonlisäverolain 70 §:n 1 momentin 7 kohtaa ja 71 §:n 3 kohtaa tavara ja palvelu katsotaan myydyksi ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella ulkomaille matkustavalle myös silloin, kun se on myyty ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä

sä olevalla vesialuksella tai ammattimaisessa liikenteessä olevalla ilma-aluksella Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen tai muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle, jolla on tätä kuljetusta koskeva matkalippu tai vastaava asiakirja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tavaroiden myynti on verotonta vain siltä osin kuin se koskee:

1) arvonlisäverolain 95 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tuotteita ja enintään mainitussa lainkohdassa säädettyjä määriä;

28 §

Mitä valmisteverotuslain 16 §:n 6 kohdassa ja 20 §:n 1 momentissa säädetään ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevasta aluksesta, sovelletaan myös silloin, kun kysymyksessä on:

1) ilma- tai vesialus, joka liikennöi ammattimaisesti Ahvenanmaan maakunnan ja yhteisön ulkopuolisen maan tai muun jäsenvaltion kuin Suomen välillä;

2) ilma-alus, joka liikennöi ammattimaisesti Ahvenanmaan maakunnan ja muun

Suomen välillä; tai

3) ilma- tai vesialus, joka liikennöi ammattimaisesti Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välillä tai muun jäsenvaltion välillä siten, että kuljetukseen sisältyy pysähtyminen Ahvenanmaan maakunnassa.

Sovellettaessa valmisteverotuslain 20 §:n 2 momenttia tuotteet katsotaan myydyn yhteisön ulkopuolelle matkustavalle myös silloin, kun ne myydään Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen, toiseen jäsenvaltioon tai yhteisön ulkopuolelle matkustavalle taikka muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Lakia sovelletaan valmisteverotuksessa tuotteisiin, jotka on luovutettu verottomasta varastosta, vastaanotettu toisesta jäsenvaltiosta, tuotu yhteisön ulkopuolelta tai, jos kysymys on toisessa jäsenvaltiossa verotetuista tuotteista, joita on pidetty Suomessa hallussa kaupallisessa tarkoituksessa lain tultua voimaan.

Tätä lakia sovelletaan arvonlisäverotuksessa, kun myyty tavara on toimitettu, yhteisöhankinta on suoritettu, maahantuodusta tavarasta veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt, tavara on otettu omaan käyttöön tai tavara on siirretty varastointimenettelystä lain tultua voimaan.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouko Skinnari

1.

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 75 §:n
 2 momentti ja
muutetaan 19 §:n 2 momentti ja 20 §,
 sellaisena kuin niistä on 20 § laeissa 900/1995 ja 1265/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

Sen, joka tuo mukanaan tässä pykälässä tarkoitettuja tuotteita enemmän kuin verottomaksi on säädetty, on ilmoitettava ylimenevät määrät verotettavaksi siten kuin tullista säädetään. Ylimenevältä osalta suoritettavasta verosta säädetään asianomaisessa valmisteverolaissa.

20 §

Verottomia ovat Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välisessä ammatillisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella matkustajalle matkatavarana mukaan otettavaksi myytävät tuotteet.

Verottomia ovat tuotteet, jotka myydään vesi- tai ilma-aluksella Suomen ja toisen jäsenvaltion välillä tapahtuvan kuljetuksen aikana matkatavarana mukaan otettavaksi sellaiselle matkustajalle, jolla on kuljetukseen oikeuttava matkalippu tai muu vastaava asiakirja. Tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien myynti on kuitenkin verotonta kuitenkin matkustajaa ja matkaa kohti enintään 19 §:ssä mainittuihin määriin saakka.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään matkatavarana mukaan otettavista tuotteista, sovelletaan vastaavasti mainitunlaisten tuotteiden myyntiin lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä mainituissa momenteissa tarkoitettulle matkustajalle.

75 §

Tämän lain 20 §:n säännöksiä sovelletaan 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka.

Tupakkatuotteet ja alkoholijuomat, jotka 1 momentissa tarkoitettu henkilö osoittaa hankituiksi verollisina toisesta jäsenvaltiosta, ovat kuitenkin verottomia sen mukaan kuin 18 §:ssä säädetään.

20 §

Verottomia ovat tuotteet, jotka myydään Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välisessä ammatillisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella matkustavalle matkatavarana mukaan otettaviksi.

Verottomia ovat tuotteet, jotka myydään lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä yhteisön ulkopuolelle matkustavalle matkatavarana mukaan otettavaksi. Verottomien tavaroiden myymälällä tarkoitetaan 7 §:n 2 kohdassa mainittua verotonta varastoa.

(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Lakia sovelletaan tuotteisiin, jotka on luovutettu verottomasta varastosta, vastaanotettu toisesta jäsenvaltiosta, tuotu yhteisön ulkopuolelta tai, jos kysymys on toisessa jäsenvaltiossa verotetuista tuotteista, joita on pidetty Suomessa hallussa kaupallisessa tarkoituksessa lain tultua voimaan.

2.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 70 a §, sellaisena kuin se on laeissa 1486/1994, 1767/1995 ja 1264/1996,

muutetaan 26 c §:n 3 momentin 1 kohta, 26 d §:n 3 momentti, 70 §:n 7 kohta, 70 b §:n 3 momentti, 72 i §:n 2 momentti, 94 §:n 1 momentin 9 kohta ja 95 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 26 c §:n 3 momentin 1 kohta, 26 d §:n 3 momentti, 70 §:n 7 kohta, 70 b §:n 3 momentti, 72 i §:n 2 momentti ja 94 §:n 1 momentin 9 kohta mainituissa laeissa 1767/1995 ja 95 §:n 2 momentti mainituissa laeissa 1486/1994, sekä

lisätään 70 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1486/1994 ja 1767/1995, siitä lailla 1486/1994 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 c §

Yhteisöhankinnasta ei myöskään ole kyse, jos

1) tavarán myynnistä ei olisi 58 §:n taikka 70 §:n 6 tai 7 kohdan nojalla suoritettava veroa, jos myynti tapahtuisi Suomessa;

Yhteisöhankinnasta ei myöskään ole kyse, jos:

1) tavarán myynnistä ei olisi 58 §:n taikka 70 §:n 1 momentin 6 tai 7 kohdan nojalla suoritettava veroa, jos myynti tapahtuisi Suomessa;

26 d §

Kuljetusvälineenä ei kuitenkaan pidetä vesi- tai ilma-aluksia, jotka voidaan 58 §:n tai 70 §:n 6 kohdan nojalla myydä verotta.

Kuljetusvälineenä ei kuitenkaan pidetä vesi- tai ilma-aluksia, jotka voidaan 58 §:n tai 70 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla myydä verotta.

70 §

Veroa ei suoriteta seuraavista myynneistä:

7) tavarán myynti ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen varustamiseksi tai tällaisella

7) tavarán myynti ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen varustamiseksi tai tällaisella

Voimassa oleva laki

Ehdotus

aluksella tapahtuvaa myyntiä varten sekä tällaisella aluksella tapahtuva myynti ulkomaille matkustaville, ellei 70 a §:ssä toisin säädetä.

aluksella tapahtuvaa myyntiä varten sekä tällaisella aluksella tapahtuva myynti ulkomaille matkustaville, jollei 2 momentissa toisin säädetä.

Veroa suoritetaan matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä toiseen jäsenvaltioon matkustavalle, jos myynti tapahtuu vesi- tai ilma-aluksessa 63 c §:ssä tarkoitettun henkilökuljetuksen aikana.

70 a §

Veroa ei suoriteta matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden 2 ja 3 momentissa tarkoitettua myynnistä matkustajalle, jolla on toiseen jäsenvaltioon tapahtuvaa vesi- tai ilmakuljetusta koskeva matkalippu tai vastaava asiakirja, jos myynti tapahtuu:

1) lentokentällä sijaitsevassa, tullikoodeksin 99 artiklassa tarkoitettussa tullivarastossa tai 72 j §:ssä tarkoitettussa varastossa; tai

2) vesi- ja ilma-aluksessa toiseen jäsenvaltioon tapahtuvan kuljetuksen aikana.

Tässä momentissa tarkoitettujen tavaroiden myynti on verotonta vain siltä osin kuin myynti kullekin matkustajalle ei ylitä seuraavia määriä:

— 200 savuketta tai 100 pikkusikaria tai 50 sikaria tai 250 grammaa piippu- ja savuketupakkaa;

— 1 litra tislattuja juomia ja väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia, tai 2 litraa tislattuja juomia, väkeviä alkoholijuomia ja viini- tai alkoholipohjaisia aperitiivejä, alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, sekä kuohuviinejä ja väkevöityjä viinejä;

— 2 litraa hiilihapottomia viinejä;

— 50 grammaa parfyymiä;

— 0,25 litraa toalettivettä;

— 100 grammaa teetä tai 40 grammaa teeutetta ja esanssia; sekä

— yli 15-vuotiaalle matkustajalle 500 grammaa kahvia tai 200 grammaa kahviuutetta ja esanssia.

Muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen tavaroiden myynti kullekin matkustajalle on veroton siltä osin kuin näiden tavaroiden myyntihintojen yhteismäärä matkaa kohti on enintään 550 markkaa. Yhden tavaran myyntihintaa ei voi jakaa verottomaan ja verolliseen osaan.

70 a §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muu tavaroiden myynti ulkomaille matkustaville 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun kuljetuksen aikana on verotonta, jos tavarat on tarkoitettu kulutettavaksi aluksella.

70 b §

Veroa ei suoriteta matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä 70 a §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoitetussa paikassa Yhteisön ulkopuolelle matkustavalle. Henkilölle, jonka kotipaikka on Norjassa, saadaan verotta myydä kuitenkin vain alkoholi-juomia, tupakkavalmisteita, suklaa- ja makeist tuotteita, hajusteita, kosmeettisia aineita ja toaletti valmisteita.

Veroa ei suoriteta matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä *lentokentällä sijaitsevassa, tullikoodeksin 99 artiklassa tarkoitetussa tullivarastossa tai 72 j §:ssä tarkoitetussa varastossa* Yhteisön ulkopuolelle matkustavalle. Henkilölle, jonka kotipaikka on Norjassa, saadaan verotta myydä kuitenkin vain alkoholi-juomia, tupakkavalmisteita, suklaa- ja makeist tuotteita, hajusteita, kosmeettisia aineita ja toaletti valmisteita.

72 i §

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös muihin tavaroihin, jos tavarat on tarkoitettu elinkeinonharjoittajalle 70 §:n 7 kohdassa, 70 a §:ssä tai 70 b §:n 3 momentissa tarkoitettuja myyntejä varten.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös muihin tavaroihin, jos tavarat on tarkoitettu elinkeinonharjoittajalle 70 §:n 1 momentin 7 kohdassa ja 2 momentissa tai 70 b §:n 3 momentissa tarkoitettuja myyntejä varten *taikka matkatavaroina mukaan otettavien tavaroiden myyntiä varten 70 b §:n 3 momentissa tarkoitettussa paikassa toiseen jäsenvaltioon matkustavalle.*

94 §

Verotonta on seuraavien tavaroiden maahantuonti:

9) 58 §:n 1 momentissa tarkoitettut vesialukset ja 70 §:n 6 kohdassa tarkoitettut ilma-alukset, varaosat ja varusteet;

9) 58 §:n 1 momentissa tarkoitettut vesialukset ja 70 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettut ilma-alukset, varaosat ja varusteet;

95 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu matkustaja saa henkilökohtaisina matkatavaroina verotta tuoda lain 70 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tuotteita enintään mainitussa lainkohdassa mainitut määrät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu matkustaja saa henkilökohtaisina matkatavaroina verotta *tässä momentissa tarkoitettuja tavaroita enintään seuraavat määrät:*

— 200 savuketta tai 100 pikkusikaria tai 50 sikaria tai 250 grammaa piippu- ja savuketupakkaa;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

— 1 litra tislattuja juomia ja väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia, tai 2 litraa tislattuja juomia, väkeviä alkoholijuomia ja viini- tai alkoholipohjaisia aperitiivejä, alkoholi-juomia, joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, sekä kuohuviinejä ja väkevöityjä viinejä;

— 2 litraa hiilihapottomia viinejä;

— 50 grammaa parfyymiä;

— 0,25 litraa toalettivettä;

— 100 grammaa teetä tai 40 grammaa teeuutetta ja esanssia; sekä

— yli 15-vuotiaalle matkustajalle 500 grammaa kahvia tai 200 grammaa kahviuutetta ja esanssia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Tätä lakia sovelletaan, kun myyty tavara on toimitettu, yhteisöhanke on suoritettu, maahantuodusta tavarasta veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt, tavara on otettu omaan käyttöön tai tavara on siirretty varastointimenettelystä lain tultua voimaan.

3.

Laki

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1266/1996) 12 §:n 4 momentti ja 13 §:n 3 momentti sekä

muutetaan 8 §, 12 §:n 1 momentti sekä 2 momentin 1 kohta ja 28 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Mitä arvonlisäverolain 70 §:n 1—4 kohdassa sekä 71 §:n 1 ja 5 kohdassa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun tavara kuljetetaan muualta Suomesta Ahvenanmaan maakuntaan tai Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen. Tällöin mainitun lain 70 §:n 3 ja 4 kohdassa sekä 71 §:n 5 koh-

8 §

Mitä arvonlisäverolain 70 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa sekä 71 §:n 1 ja 5 kohdassa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun tavara kuljetetaan muualta Suomesta Ahvenanmaan maakuntaan tai Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen. Tällöin mainitun lain 70 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

dassa tarkoitetun verottomuuden edellytyksenä ei ole se, että ostajana on ulkomaalainen, joka ei ole Suomessa verovelvollinen.

Mitä arvonlisäverolain 70 §:n 1—4 kohdassa sekä 71 §:n 1 ja 5 kohdassa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun tavara kuljetetaan Ahvenanmaan maakunnasta toiseen jäsenvaltioon.

12 §

Sovellettaessa arvonlisäverolain 70 §:n 7 kohtaa ja 71 §:n 3 kohtaa tavara ja palvelu katsotaan myydyin ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella ulkomaille matkustavalle myös silloin, kun se on myyty ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesialuksella tai ammattimaisessa liikenteessä olevalla ilma-aluksella Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen tai muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle, jolla on tätä kuljetusta koskeva matkalippu tai vastaava asiakirja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tavaroiden myynti on verotonta vain siltä osin, kuin se koskee:

1) arvonlisäverolain 70 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tuotteita ja enintään mainitussa lainkohdassa säädettyjä määriä;

Arvonlisäverolain 70 a §:n 1 momentin 2 kohtaa ei sovelleta myyntiin, jos kuljetuksen lähtöpaikka on Ahvenanmaan maakunta tai jos kuljetukseen sisältyy pysähtyminen Ahvenanmaan maakunnassa.

13 §

Arvonlisäverolain 70 a §:n 1 momentin 1 kohtaa ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevilla lentokentillä tapahtuvaan tavaran myyntiin.

28 §

Mitä valmisteverotuslain 16 §:n 6 kohdassa ja 20 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevasta aluksesta, sovelletaan myös silloin, kun kysymyksessä on:

1) ilma- tai vesialus, joka liikennöi ammattimaisesti Ahvenanmaan maakunnan ja

sekä 71 §:n 5 kohdassa tarkoitetun verottomuuden edellytyksenä ei ole se, että ostajana on ulkomaalainen, joka ei ole Suomessa verovelvollinen.

Mitä arvonlisäverolain 70 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa sekä 71 §:n 1 ja 5 kohdassa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun tavara kuljetetaan Ahvenanmaan maakunnasta toiseen jäsenvaltioon.

12 §

Sovellettaessa arvonlisäverolain 70 §:n 1 momentin 7 kohtaa ja 71 §:n 3 kohtaa tavara ja palvelu katsotaan myydyin ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesi- tai ilma-aluksella ulkomaille matkustavalle myös silloin, kun se on myyty ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevalla vesialuksella tai ammattimaisessa liikenteessä olevalla ilma-aluksella Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen tai muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle, jolla on tätä kuljetusta koskeva matkalippu tai vastaava asiakirja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tavaroiden myynti on verotonta vain siltä osin, kuin se koskee:

1) arvonlisäverolain 95 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tuotteita ja enintään mainitussa lainkohdassa säädettyjä määriä;

(4 mom. kumotaan)

13 §

(3 mom. kumotaan)

28 §

Mitä valmisteverotuslain 16 §:n 6 kohdassa ja 20 §:n 1 momentissa säädetään ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevasta aluksesta, sovelletaan myös silloin, kun kysymyksessä on:

1) ilma- tai vesialus, joka liikennöi ammattimaisesti Ahvenanmaan maakunnan ja

Voimassa oleva laki

yhteisön ulkopuolisen maan tai muun jäsenvaltion kuin Suomen välillä;

2) ilma-alus, joka liikennöi ammattimaisesti Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välillä; tai

3) ilma- tai vesialus, joka liikennöi ammattimaisesti Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välillä tai muun jäsenvaltion välillä siten, että kuljetukseen sisältyy pysähtyminen Ahvenanmaan maakunnassa.

Ehdotus

yhteisön ulkopuolisen maan tai muun jäsenvaltion kuin Suomen välillä;

2) ilma-alus, joka liikennöi ammattimaisesti Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välillä; tai

3) ilma- tai vesialus, joka liikennöi ammattimaisesti Suomen ja yhteisön ulkopuolisen maan välillä tai muun jäsenvaltion välillä siten, että kuljetukseen sisältyy pysähtyminen Ahvenanmaan maakunnassa.

Sovellettaessa valmisteverotuslain 20 §:n 2 momenttia tuotteet katsotaan myydyn yhteisön ulkopuolelle matkustavalle myös silloin, kun ne myydään Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen, toiseen jäsenvaltioon tai yhteisön ulkopuolelle matkustavalle taikka muualta Suomesta maakuntaan matkustavalle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Lakia sovelletaan valmisteverotuksessa tuotteisiin, jotka on luovutettu verottomasta varastosta, vastaanotettu toisesta jäsenvaltiosta, tuotu yhteisön ulkopuolelta tai, jos kysymys on toisessa jäsenvaltiossa veroteuista tuotteista, joita on pidetty Suomessa hallussa kaupallisessa tarkoituksessa lain tultua voimaan.

Tätä lakia sovelletaan arvonlisäverotuksessa, kun myyty tavara on toimitettu, yhteisöhankinta on suoritettu, maahantuodusta tavarasta veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt, tavara on otettu omaan käyttöön tai tavara on siirretty varastointimenettelystä lain tultua voimaan.
